

मेहता मराठी ग्रंथजगत

सप्टेंबर, २०१९

पृष्ठे ६८ किंमत : रु.१५

वर्ष एकोणिसावे

अंक नववा

अल्प दरात

अनुभवा

पुस्तकांच्या

सरी...

मेहता पब्लिशिंग

हाऊसचा

खजिना

घेऊन जा

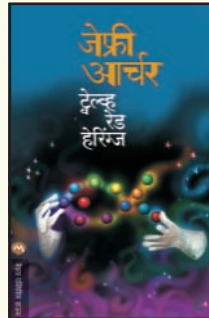
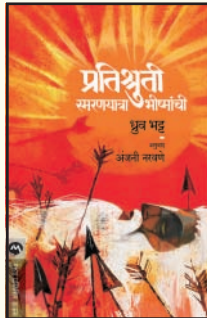
घरी...

कॅप्टन दिलिप दोंदे यांच्या 'द फर्स्ट इंडियन' या पुस्तकाच्या 'सागरी परिक्रमेचा पराक्रम' या मराठी आवृत्तीचं प्रकाशन नुकतंच करण्यात आलं. या पुस्तकाचं प्रकाशन करताना (डावीकडून) प्रकाशक सुनील मेहता, कॅप्टन दिलिप दोंदे, निवृत्त एअर मार्शल भूषण गोखले, एव्हरेस्टवीर हृषीकेश यादव, अनुवादक मुक्ता देशपांडे.

नवं कोरं

मेहता मराठी ग्रंथजगत

◆ सप्टेंबर २०१९

◆ वर्ष एकोणिसावे

◆ अंक नववा

संपादक

सुनील मेहता

कार्यकारी संपादक

शंकर सारडा

संपादन साहाय्य

अंजली पटवर्धन

अंकाची किंमत १५ रु.

वर्गणी मनीऑर्डरने अथवा
ऑनलाईन पाठवावी.

प्रसिद्धी :

दरमहा ११ तारखेस

मांडणी-अक्षरजुळणी

मेहता
पब्लिशिंग
हाऊस

— अनुक्रमणिका —

संपादकीय	४
दिनविशेष	१०
चर्चेतील पुस्तक	१४
पुरस्कार	१८
चर्चासत्र	१८
श्रद्धांजली	१९
पुस्तक परिचय	
सागरी परिक्रमेचा पराक्रम	२०
ट्वेल्व्ह रेड हेरिंग्ज	२६
वारूळ	३६
पिड्डा टायगर	४६
ते १२७ तास	५४
अभिप्राय	
नागासाकी	६२
डायरी ऑफ अँन फ्रँक	६३
मायक्रो	६५

संपादक-मुद्रक-प्रकाशक : सुनील मेहता,
१९४१ सदाशिव पेठ, माडीवाले कॉलनी, बाजीराव रोड, टेलिफोन भवनसमोर,
पुणे ४११ ०३० फोन : ०२०-२४४७६९२४/२४४७५४६२
E-mail : mmgj@mehtapublishinghouse.com

'मेहता मराठी ग्रंथजगत' हे मासिक मालक, मुद्रक व प्रकाशक सुनील अनिल मेहता यांनी जय गणेश ऑफसेट, २०/१डी/१अ, सोमवार पेठ, महाराजा लॉज मागे, पुणे- ४११०११ येथे छापून मेहता होम, १व२ मजला, १९४१, सदाशिव पेठ, पुणे - ४११०३० येथे प्रसिद्ध केले. संपादक - सुनील अनिल मेहता.

'Mehta Marathi Granth Jagat' monthly is owned, Printed & Published by Sunil Anil Mehta, Printed at Jai Ganesh Offset, 20/1D/1A, Somvar Peth, Behind Maharaja Lodge, Pune-411 011 & Published at Mehta Home, 1 & 2 Floor, 1941, Sadashiv Peth, Pune-411 030. Editor - Sunil Anil Mehta.

मेहता मराठी ग्रंथजगत : सप्टेंबर २०१९ । ३

खिडकी प्रस्तावनेची

पुस्तकाचा आशय हा वाचकांसाठी महत्वाचा असतो; पण पुस्तकाची प्रस्तावना किंवा त्या पुस्तकाविषयीचं लेखकाचं/अनुवादकाचं मनोगतही तितकंच महत्वाचं असतं. पुष्कळ वेळेला वणर्थ विषयावर भाष्य करणारं, हे मनोगत/प्रस्तावनाही मनावर ठसा उमटवून जातात. या वेळेला व्यक्तिचित्रणात्मक पुस्तकांतील अशा काही मनोगतांवर/ प्रस्तावनांवर एक नजर टाकू या.

‘अशी मने, असे नमुने’ या व्यक्तिचित्रणात्मक पुस्तकाच्या ‘ही नमुनेदार मने आणि मी...’ या शीर्षकाच्या मनोगतात शिवाजी सावंत लिहितात, ‘बारकाव्यानं पाहिलं तर दिसून येईल की यातील प्रत्येक मन जीवनाच्या एका सकस जाणिवेनं नमुनेदार तर आहेच, पण मधाच्या पोळ्यातील कंद मधुर रसानं टिच्चून भरलेला असावा तशी ही मने माणुसकीच्या सहज स्रोतानं शिगोशीग भरलेली दिसतील. इथं या पुस्तकाच्या रूपानं मी त्यांच्यावर लिहिलं आहे ते काहीच नव्हे एवढं त्यांच्यावर लिहिता येईल. यातील जवळजवळ प्रत्येक व्यक्तरेखा ही स्वतंत्र कादंबरीचा विषय आहे.’ सावंतांनी त्यांच्या आजरा या गावातील काही व्यक्तींची व्यक्तिचित्रं या पुस्तकातून रेखाटली आहेत. वरील अवतरणातून सावंतांनी अर्थगर्भ, सौंदर्यपूर्ण शब्दांत त्या व्यक्तींचा विशेष गुणधर्म सांगितला आहे. हे संपूर्ण मनोगतच फार वाचण्यासारखं आहे. सावंत आणि या वणर्थ व्यक्तींच्या भावबंधाचं हृद्य दर्शन या मनोगतातून घडतं.

‘सामान्यांतले असामान्य’ हे सुधा मूर्ती लिखित, उमा कुलकर्णी अनुवादित व्यक्तिचित्रणात्मक पुस्तक. सुधा मूर्ती या पुस्तकाच्या मनोगतात त्यांच्या प्रांतातील (उत्तर कर्नाटक) लोकांच्या स्वभाववैशिष्ट्याविषयी लिहितात, ‘इथलं थेट आणि स्पष्ट बोलणं ऐकून काही जणांना आश्चर्य वाटेल; पण या बोलण्यामुळे व्यक्तिमत्त्वात पारदर्शीपणा येतो. आमच्या गावात माणसं आत एक आणि बाहेर एक असा विचारच करत नाहीत. वरवर ओबडधोबड वाटलं, तरी आमचं हे उत्तर कर्नाटक मृदुपणा आणि

भावनाशीलतेमध्ये परिपूर्ण आहे. व्यावहारिकतेचा आणि चतुर संभाषणाचा अभाव असला, तरी समाज म्हणून अत्यंत सरळ आहे. अशा समाजात मी वाढले. जीवनातील अनेक कठीण परिस्थितीमध्ये हेच सगळे गुण मला मार्गदर्शक झाले आहेत.' अगदी मोजक्या शब्दांतील या मनोगतातील उपरोल्लेखित अंश पुस्तकाच्या अंतरंगाकडे नेमकेपणाने निर्देश करतो.

‘सांगे वडिलांची कीर्ती’ हे व. पु. काळे यांनी लिहिलेलं त्यांच्या वडिलांचं (पुरुषोत्तम काळे ऊर्फ अण्णा) यांचं शब्दचित्र आहे. त्याला पु. ल. देशपांडे यांनी लिहिलेली प्रस्तावना फार सुंदर आहे. त्या प्रस्तावनेला त्यांनी शीर्षक दिलं आहे ‘आहेर.’ अण्णांच्या वाढदिवशी हे पुस्तक प्रकाशित होणार असल्यामुळे पु. लं. नी या प्रस्तावनेला हे शीर्षक देऊन औचित्य साधलेलं दिसतं. एक कलावंत म्हणून आणि एक माणूस म्हणून अण्णांचं व्यक्तिमत्त्व उलगडताना पु. ल. लिहितात, ‘समाजात वडिलांकडून आधार मिळतो, धाक असतोच, मार्गदर्शन वगैरे मिळते - परंतु स्नेह क्वचित मिळतो. सोळा वर्षांच्या मुलाशी मित्रत्वाच्या नात्याने वागावे हे सुभाषितापुरतेच राहते. वसंताला त्याच्या अण्णांचा स्नेहही लाभला. ते त्याचे रूमपार्टनर होऊ शकले... काळ्यांनी पडद्याला टाळी घेतली आहे. त्यांच्या रेखनाइतकाच त्यांच्या लेखनाचा मी चाहता आहे. त्यांनी लिहिलेले ‘ललितकलादर्श नाटक मंडळीचा इतिहास’ हे मराठी नाट्य-वाङ्मयातले महत्त्वाचे पुस्तक आहे. नेपथ्यावरील त्यांचा ग्रंथ मोलाचा आहे. काळ्यांचा हात हळुवारपणे कॅनव्हासवर फिरतो, लेखणी घेऊन कागदावर फिरतो आणि तितक्याच हळुवारपणे स्नेह्यांच्या पाठीवरूनही फिरतो.’ नेहमीप्रमाणेच अतिशय आत्मीयतेने आणि लालित्यपूर्ण शैलीत लिहिलेली ‘पुलं’ची ही प्रस्तावना आवर्जून वाचावी अशी आहे.

तर मनोगत/प्रस्तावना म्हणजे काही वेळेला भावनांचा सहजोद्गार असतो, तर काही वेळेला लालित्यपूर्ण आविष्कार, तर काही वेळेला अभ्यासपूर्णतेचा प्रत्यय. पुस्तकाच्या आशयावर मनोगत/प्रस्तावनेचं स्वरूप अवलंबून असतं. पुस्तकात डोकावून बघायची ही एक खिडकी असते, असं म्हटलं तरी चालेल. या खिडकीतून बरंच काही दिसतं...दृश्य आणि अदृश्यही. तसं पाहिलं तर विषय मोठा आहे; पण तूर्त थांबू यात!

दि. २८ सप्टेंबर ते
७ ऑक्टोबर २०१९

अल्प दरात अनुभवा पुस्तकांच्या सरी...
मेहता पब्लिशिंग हाऊसचा खजिना
घेऊन जा घरी...

मेहता पब्लिशिंग हाऊसच्या पुस्तकांवर

३५% आणि **५०%**
सवलत

किमान ₹१३०० च्या मूळ किंमतीवर

(एका पुस्तकाची एक प्रत)

या योजनेत 'स्वामी', 'श्रीमानयोगी',
'संभाजी' ही पुस्तके समाविष्ट नाहीत.
वेळ - सकाळी ९.३० ते सायं.८.३०

📞 ९४२०५९४६६५

मेहता पब्लिशिंग हाऊस (०२०)२४४७६९२४

sales@mehtapublishinghouse.com | www.mehtapublishinghouse.com

मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे

📞 ९४२२३२३०३९ /
०२०-२४४६०३१३

मेहता पब्लिशिंग हाऊस, नाशिक

📞 ९४२२३२३०३९ /
८४०८०१९६१३

मेहता बुक सेलर्स, कोल्हापूर

📞 ०२३१-२५४२९०१

उदय एजन्सीज, अहमदनगर

📞 ०२४१-२३२६७६४

ग्रंथ द बुक वर्ल्ड, कोल्हापूर

📞 ०२३१-२५३५३५५

न्यू पॉप्युलर बुक सेंटर, अमरावती

📞 ०७२१-२५५११०५

अनुराग पुस्तकालय, बीड

📞 ९४२३४७१०७०

आकांक्षा पुस्तकालय, सोलापूर

📞 ९६०४२७७५५५

शुभम साहित्य ग्रंथप्रदर्शन, औरंगाबाद

📞 ९९२१६८०६७२

आयडियल पुस्तक त्रिवेणी, मुंबई

📞 ०२२-२४३०४२५४

मनोज पुस्तकालय, धुळे

📞 ९४२३४९५८९२

अशोक एन्टरप्राईजेस, सांगली

📞 ०२३३-२३७३६०५

बलशेटवार बुक सेलर्स, सातारा

📞 ९४२२०३८६११

साहित्ययात्रा, ठाणे

📞 ९५९४७७८४३७

मेहता मराठी ग्रंथजगत

नवनवीन पुस्तकांच्या अद्ययावत माहितीसाठी
आजच वर्गणीदार व्हा.

आमच्या छापील अंकाची वर्गणी

त्रैवार्षिक वर्गणी ४५० रुपये

पंचवार्षिक वर्गणी ६०० रुपये

डिजिटल अंकाची वर्गणी

त्रैवार्षिक वर्गणी ३०० रुपये

पंचवार्षिक वर्गणी ४०० रुपये

Available on

[play.google.com / store / books](https://play.google.com/store/books)
www.amazon.in

आमच्या पुस्तकांविषयी आणि नवीन योजनांविषयी जाणून घेण्यासाठी

सर्व ग्रंथालयांना नम्र विनंती

कृपया आपला संपूर्ण पत्ता, (तालुका, जिल्हा, पिनकोडसहित), मेल-
आयडी, फोन नंबर, मोबाईल नंबर ही माहिती आमच्या खालील
व्हॉट्स अप नंबरवर कळवावी.

९४२०५९४६६५

मेहता मराठी ग्रंथजगत : सप्टेंबर २०१९ । ७

वाचकांसाठी सुवर्णसंधी!

WORDPOWER

बेळगाव / कोल्हापूर

पुस्तके, खेळणी, स्टेशनरी, म्युझिक,

मूव्ही, गेम्स इत्यादी बरेच काही

आता वर्डपॉवरच्या एकाच दालनात उपलब्ध आहे.

सुट्टीचा आनंद पुरेपूर लुटण्यासाठी अवश्य भेट द्या.

बेळगाव, कोल्हापूर येथील वर्डपॉवरचे पत्ते पुढीलप्रमाणे

कामत टॉवर, पहिला मजला, आरपीडी कॉलेजसमोर,

टिळकवाडी, बेळगाव - ५९०००६.

मोबाईल - ७८८८२७७१९०

स्टार बझार, जुना पुणे-बेंगलोर हायवे, कोल्हापूर - ४१६००१.

मोबाईल - ९५१८९१२२६९

अधिक माहितीसाठी संपर्क

wordpowerbookshop@gmail.com

Find us on
Facebook

<https://www.facebook.com/mehta.publishinghouse>

सर्व प्रकारची महाविद्यालयीन पुस्तके, यूपीएससी, एमपीएससी, सेट-नेट, इंजिनियरिंग, मेडिकल, मॅनेजमेंट, सायन्स, कॉम्प्युटर इ. विविध विषयांवरील क्रमिक व संदर्भ पुस्तके यांचे माहेरघर

मेहता बुक सेलर्स

३२२, भाऊसिंगजी रोड, भवानी मंडपाजवळ,
कोल्हापूर ४१६ ०१२

वेळ : सकाळी ९.३० ते रात्री ८ (शनिवारी बंद)

फोन : (०२३१) २५४२९०१/२५४२३०४/२५४१८८१

Email : mehtabooksellers@gmail.com

 मेहता पब्लिशिंग हाऊस

यांच्या संयुक्त विद्यमाने

नाहीत स्कॅन केलेली पाने किंवा नाहीत पीडीएफ्स...

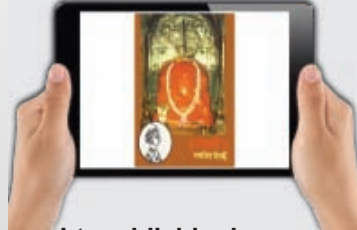
मराठीत प्रथमच, खरीखुरी eBooks युजर फ्रेंडली, वाचायला सोपी, सोयीस्कर- थेट तुमच्या कॉम्प्युटर, आयपॅड आणि ॲन्ड्रॉइड टॅब्लेटवर!

इथे मिळतील ई-बुक्स...

eBooks

www.amazon.in

play.google.com

Online पुस्तके खरेदी करा

www.mehtapublishinghouse.com

मेहता मराठी ग्रंथजगत : सप्टेंबर २०१९ । ९

---

१६ सप्टेंबर ते १५ ऑक्टोबर २०१९ दरम्यानचा दिनविशेष

दिनविशेषानिमित्त पुस्तकसंचावर ५० टक्क्यांपर्यंत सूट

खालील संचावर १६ ते ३० सप्टेंबर दरम्यान खास सवलत

१६ सप्टेंबर - कांचन घाणेकर यांचा जन्मदिन

‘नाथ हा माझा’, ‘रेशीमगाठी’ या पुस्तक संचावर विशेष सवलत
संचाची मूळ किंमत ५६५/- । सवलत किंमत ३४९/-

१६ सप्टेंबर - कमलाबाई ओगले यांचा जन्मदिन

‘रुचिरा भाग-१’, ‘रुचिरा भाग -२’ या पुस्तकांच्या संचावर विशेष सवलत
संचाची मूळ किंमत ५००/- । सवलत किंमत ३४९/-

१७ सप्टेंबर - अनंत पै यांचा जन्मदिन

‘आपल्या मुलांच्या यशस्वितेचा कानमंत्र’, ‘आत्मविश्वासाचा कानमंत्र’,
‘उत्तम स्मृतीचा कानमंत्र’, ‘यशाचा कानमंत्र’ या पुस्तकांच्या संचावर विशेष
सवलत

संचाची मूळ किंमत ३७०/- । सवलत किंमत २४९/-

१८ सप्टेंबर - लान्स आर्मस्ट्रॉंग यांचा जन्मदिन

‘इट्स नॉट अबाउट द बाइक’ या पुस्तकावर विशेष सवलत
मूळ किंमत २८०/- । सवलत किंमत १७९/-

१९ सप्टेंबर - शरद दळवी यांचा जन्मदिन

‘आजीचे घर’, ‘बुद्धिरामाचा न्याय आणि चातुर्य कथा’, ‘चित्रमय बोधकथा
भाग १ (३ पुस्तकांचा संच)’, ‘एकलव्य’, ‘एकमेका साह्य करू आणि इतर
कथा’, ‘इमानी मित्र आणि इतर कथा’, ‘कसोटी आणि इतर कथा’, ‘पंचरंगी
खार आणि इतर गोष्टी’, ‘प्रधानाची निवड’, ‘सत्त्वपरीक्षा आणि इतर कथा’
या पुस्तकांच्या संचावर विशेष सवलत

संचाची मूळ किंमत ९५५/- । सवलत किंमत ५९९/-

२१ सप्टेंबर - स्नेहल जोशी यांचा जन्मदिन

‘जॅपनीज ऑर्चर्ड’, ‘लॉस्ट होरायझन’, ‘नीलकंठ’, ‘प्लॅचेट’, ‘तळ’ या
पुस्तकांच्या संचावर विशेष सवलत

संचाची मूळ किंमत १०८०/- । सवलत किंमत ५९९/-

---

१० । मेहता मराठी ग्रंथजगत : सप्टेंबर २०१९

---

२१ सप्टेंबर - ख्रिस गेल यांचा जन्मदिन

‘सिक्स मशिन’ या पुस्तकावर विशेष सवलत

मूळ किंमत ३९५/- । सवलत किंमत २४९/-

---

२१ सप्टेंबर - दिपा पोरे यांचा जन्मदिन

‘ज्ञानदा निबंधमाला’ या पुस्तकावर विशेष सवलत

मूळ किंमत ११०/- । सवलत किंमत ६९/-

---

२३ सप्टेंबर - डी.एस. इटोकर यांचा जन्मदिन

‘A to Z विज्ञान’, ‘छंदातून विज्ञान’, ‘फक्त खेळण्यांसाठी’, ‘खेळणी विज्ञानाची’, ‘खेळणीच खेळणी’, ‘प्रयोग वनस्पती विज्ञानाचे’, ‘साधी यंत्रे’, ‘वाचनातून विज्ञान’, ‘वैज्ञानिक खेळणी’, ‘विज्ञानातील गमतीजमती’, ‘विज्ञानातील रंजकता’ या पुस्तकांवर विशेष सवलत

संचाची मूळ किंमत १०९५/- । सवलत किंमत ५९९/-

---

२३ सप्टेंबर - रेई किमुरा यांचा जन्मदिन

‘जॅपनीज रोझ’, ‘जॅपनिज ऑर्किड’, ‘जॅपनिज मॅग्नोलिया’, ‘मी एरिक’, ‘आवा मारू-टायटॅनिक ऑफ जपान’, ‘अ नोट फ्रॉम इचियो’, ‘वादळफूल’ या पुस्तकांवर विशेष सवलत

संचाची मूळ किंमत १५२०/- । सवलत किंमत ७९९/-

---

२९ सप्टेंबर - निर्मला मोने यांचा जन्मदिन

‘अस्वलाची शेपटी’, ‘घड्याळातील कोकिळा’, ‘जादूचं रबर आणि इतर गोष्टी’ (३ पुस्तकांचा संच), ‘जंगल जंमत मालिका भाग २’, ‘खट्याळ खलाशी’, ‘द पेज श्री मर्डर्स’, ‘उंटाची मान’ या पुस्तकांच्या संचावर विशेष सवलत

संचाची मूळ किंमत ९५०/- । सवलत किंमत ५२९/-

---

२९ सप्टेंबर - जागतिक हृदयदिन

‘चला जाणून घेऊ या! हार्ट अटॅक’, ‘हृदयविकार निवारण’, ‘हृदयाचे पुनरुज्जीवन करणारे ईईसीपी तंत्र’, ‘शाकाहार’, ‘ध्यानसाधना’, ‘आहार आणि आरोग्य’ या पुस्तकांच्या संचावर विशेष सवलत

संचाची मूळ किंमत ६४०/- । सवलत किंमत ३४९/-

---

३० सप्टेंबर - एली वायझल यांचा जन्मदिन

‘नाइट’ या पुस्तकावर विशेष सवलत

मूळ किंमत १७०/- । सवलत किंमत ११९/-

खालील संचावर १ ते १५ ऑक्टोबर दरम्यान खास सवलत

१ ऑक्टोबर - उमा कुलकर्णी यांचा जन्मदिन

‘पर्व’, ‘आवरण’, ‘अशीच काही पाने’, ‘चिदंबर रहस्य’, ‘डॉलर बहू’, ‘जिगर’, ‘काठ’, ‘कर्वालो’, ‘केतकर वहिनी’, ‘महाश्वेता’, ‘मंद्र’, ‘परीघ’, ‘परिशोध’, ‘पारखा’, ‘सामान्यांतले असामान्य’, ‘तडा’, ‘तंतू’, ‘वंशवृक्ष’, ‘अवस्था’, ‘सार्थ’, ‘संवादु अनुवादु’, ‘डोंगराएवढा’, ‘उत्तरकांड’ या पुस्तकांच्या संचावर विशेष सवलत

संचाची मूळ किंमत ६३१०/- । सवलत किंमत ३७४९/-

१ ऑक्टोबर - अपर्णा वेलणकर यांचा जन्मदिन

‘फॉर हिअर ऑर टू गो’, ‘शांताराम’, ‘लेडिज कूपे’, ‘परवाना’, ‘शौझिया’, ‘द ब्रेडविनर’, ‘स्पीडपोस्ट’, ‘माय नेम इज परवाना’, ‘इमॅजिनिंग इंडिया’, ‘सिलेक्टिव्ह मेमरी’, ‘द गॉड ऑफ स्मॉल थिंग्ज’ या पुस्तकांच्या संचावर विशेष सवलत

संचाची मूळ किंमत ३७९०/- । सवलत किंमत २२४९/-

२ ऑक्टोबर - गांधी जयंती

‘दुसरे प्रॉमिथिस महात्मा गांधी’, ‘लेट्स किल गांधी!’, ‘महात्मा गांधी आणि तीन माकडे’, ‘मोहनदास’, ‘फ्रीडम अँट मिडनाइट’ या पुस्तकांच्या संचावर विशेष सवलत

संचाची मूळ किंमत २३००/- । सवलत किंमत ११९९/-

३ ऑक्टोबर - गुरुचरण दास यांचा जन्मदिन

‘द डिफिकल्टी ऑफ बीइंग गुड’ या पुस्तकावर विशेष सवलत

मूळ किंमत ६५०/- । सवलत किंमत ४४९/-

---

१२ ऑक्टोबर - शान्ता शेळके यांचा जन्मदिन

‘आंधळी’, ‘आंधळ्याचे डोळे’, ‘अनोळख’, ‘अनुबंध’, ‘चौधीजणी’, ‘गवती समुद्र’, ‘गोंदण’, ‘कविता स्मरणातल्या’, ‘किनारे मनाचे’, ‘मेघदूत’, ‘निमित्तानिमित्ताने...’, ‘पावसाआधीचा पाऊस’, ‘पूर्वसंध्या’, ‘रंगरेषा’, ‘रेशीमरेषा’, ‘सांगावेसे वाटले म्हणून...’, ‘संस्मरणे’, ‘सुवर्णमुद्रा’, ‘वर्षा’, ‘त्रिवेणी’ या पुस्तकांच्या संचावर विशेष सवलत
संचाची मूळ किंमत २८६५/- । सवलत किंमत १६९९/-

---

१२ ऑक्टोबर - प्रोतिमा बेदी यांचा जन्मदिन

‘टाइमपास’ या पुस्तकावर विशेष सवलत
मूळ किंमत ३४०/- । सवलत किंमत १९९/-

---

१४ ऑक्टोबर - अरुण मांडे यांचा जन्मदिन

‘विज्ञान गमती’, ‘विज्ञान जमती’ या पुस्तकांच्या संचावर विशेष सवलत
संचाची मूळ किंमत १८०/- । सवलत किंमत ११९/-

---

१५ ऑक्टोबर - ए.पी.जे. अब्दुल कलाम जयंती

‘अदम्य जिद्द’, ‘माझी जीवनयात्रा’, ‘टर्निंग पॉइंट्स’, ‘योद्धा शास्त्रज्ञ राष्ट्रपती एपीजे अब्दुल कलाम’ या पुस्तकांच्या संचावर विशेष सवलत
संचाची मूळ किंमत ६२०/- । सवलत किंमत ३९९/-

---

१५ ऑक्टोबर - मारिओ पुड्रो यांचा जन्मदिन

‘ओमेर्ता’ या पुस्तकावर विशेष सवलत
मूळ किंमत २५०/- । सवलत किंमत १२९/-

वरील किंमतीत बदलाची शक्यता

❖ **अधिक माहितीसाठी संपर्क** ❖

फोन : ०२०-२४४७६९२४ / २४४७५४६२

Whats App No. : ९४२०५९४६६५

website : www.mehtapublishinghouse.com

मेहता मराठी ग्रंथजगत : सप्टेंबर २०१९ । १३

पार्टनर

लेखक : व. पु. काळे

‘प्रत्येकाचे विचार, भावना आणि मर्यादा ह्यावर त्याचं जीवन ठरतं. कुठलंही नातं हे एका रोपासारखं असतं. तुम्ही त्याला किती खतपाणी घालता त्यावर ते फुलतं. एखादं रोपटं आपण लावलं तर त्याला खतपाणीही घालावं लागतं. आणि एखादं आगंतुक रोपटं अंगणात उगवलं तर त्याला काढून टाकायचं की त्याला जगवायचं हे आपण ठरवायचं असतं,’ अशा हलक्याफुलक्या शब्दांतून ‘वपुं’नी दाहक वास्तवाचे कसे चटके दिले आहेत हे ‘पार्टनर’ पुस्तक वाचूनच कळतं. एकदा सहज फेसबुक हाताळताना मला ‘पार्टनर’ या पुस्तकावर असंख्य वाचकांच्या कमेंट्स दिसल्या. उत्सुकतेपोटी मी त्या वाचायला घेतल्या तर लक्षात आलं, व. पु. काळे यांनी लिहिलेलं हे पुस्तक वाचकांना खूपच भावलेलं दिसतंय.

‘पार्टनर’ या पुस्तकात लेखकाने उलगडलेल्या विविध नातेसंबंधातील छटा मनाला स्पर्शून जातात. एका सुंदर तरुणीला पाहून एका सामान्य दिसणाऱ्या तरुणाचे चित्त हरवते. तिला आपल्या प्रेमाची कबुली एकदम स्पष्टपणे देऊनही तिच्याशी लग्न होण्याची शक्यता नाही, या वास्तवाचे भान आहे, हेदेखील तिला तो स्पष्टपणे सांगतो. तिला प्राप्त करताना त्याला मिळालेले समाधान आणि त्याचबरोबर तिच्याशी लग्न केल्यामुळे वाट्याला आलेला सख्ख्या आई, भाऊ व वहिनीचा तिरस्कार, अशा कितीतरी भावना तो धूमकेतूप्रमाणे अवतीर्ण होणाऱ्या ‘पार्टनर’जवळ व्यक्त करत असतो. प्रेयसीचं रूपांतर आधी बायकोत, त्यानंतर मग आईत झाल्यावर तिच्या स्वभावातील बदल छोट्याशाच पण काळजाला चटका लावणाऱ्या प्रसंगांतून ‘वपुं’नी दाखवून दिले आहेत. वेळ जशी बदलत जाते तसाच माणूसही बदलत असतो. प्रत्येक सेकंदाला माणूस बदलत असतो. आपण एक

वर्षाआधी ज्या व्यक्तीला भेटलो तीच व्यक्ती एक वर्षात खूप बदललेली असते.

काही वाचक या कादंबरीचं वर्णन असंही करतात, 'विलक्षण लक्षवेधी अशी विनोदी सुरुवात, अस्वस्थ करणारा मध्यभाग आणि भेसूर अंत... पार्टनर कधी अंगावर मोरपीस फिरत असल्याची जाणीव करून देते तर कधी 'वपुं'च्याच म्हणण्याप्रमाणे त्या मोरपिसानेच ओरखडाही उठतो, हे दाखवून देते.'

या कादंबरीतील काही वाक्यं मनात घर करतात जसे की, 'माणूस गर्दीचा झाला, म्हणजे हरवत नाही. एकटा राहिला की हरवतो.' 'प्रेम ही एक तद्द न टाकाऊ गोष्ट आहे. ती माणसाला दुबळं बनवते.' 'तुम्हाला पाहिल्यावर मला नंतर कुणीच दिसलं नाही.' 'अंधारात भिंती दिसत नाहीत तर आखून बांधलेल्या खोल्या अमर्याद आकार धारण करतात; मग त्यात हरवून जायला सोपं जातं.' 'सौंदर्याची ओढ वाटणं ही जिवंतपणाची खूण आहे.' 'माणसाच्या प्रत्येक विचारामागे, वागण्यामागे त्याची अशी काहीतरी संगती असते. त्याचा शोध न घेता नुसती माणसांना लेबलं लावायचा आपल्याला काय अधिकार आहे?'

मानसी सरोज म्हणतात, 'एखाद्या क्षणी आपल्यावर दुःखाचा डोंगर कोसळावा किंवा आनंदाचा वर्षाव व्हावा आणि त्या क्षणी सगळ्यात आधी आपण पुकारा करत सुटावे आपल्या प्रिय माणसाचा, तो असतो 'पार्टनर.' मग ती आई, बायको, बहीण, वहिनी, लेकरू किंवा व. पु. काळे यांच्या 'पार्टनर' या कादंबरीतील देवधर! अतिशय सोप्या भाषेत, ओघवत्या शैलीत मध्येच गतीत जाणारे कथानक, पण कुठेही अतिरंजकपणा न जाणवणारी ही 'पार्टनर' नावाची कादंबरी एका बैठकीत वाचून काढावी अशीच आहे. संपूर्ण कथानक श्रीनिवास आणि पार्टनरभोवतीचंच आहे. काही प्रसंग आई आणि भावाचा उगाचच राग आणतात; पण थोडा वेगळा विचार करता आईचे दुसऱ्या मुलावर म्हणजे अरविंदवर जास्त प्रेम असले तरीही कायम तडजोडी करणाऱ्या आपल्या मुलाला म्हणजे श्रीनिवासला आपली अडचण नको या हेतूने कदाचित मुद्दामच आईचं दूर राहणं असावं, असा विचारही मनात येतो. दुःखाच्या भरात किरण माईबद्दल जे उद्गार काढते, ते जिवाला चटका लावून जातात.'

संजीवनी बाभुळकर लिहितात, 'व. पु. काळे यांची 'पार्टनर' ही कादंबरी वाचून पूर्ण झाली. सुंदर मनावर व विचारांवर आधारित कथानक वाचून यावर थोडे लिहावेसे वाटले नसते तरच नवल. यामध्ये मनुष्य स्वभावाचे व मानवी मनाचे विविध कंगोरे उत्तम निरीक्षण शक्तीच्या जोरावर प्रभावीपणे मांडले आहेत.'

सानिका प्रधान या व. पु. काळे यांच्या पुस्तकांबद्दल लिहितात, 'मला व. पुं. ची पुस्तके खूप आवडतात. पार्टनर वाचून झाले. खूप छान कथा आहे आणि प्रत्येकाच्या जीवनाशी मिळतीजुळती कथा आहे. खूप ठिकाणी 'वपुं'नी हसवले आणि काही ठिकाणी रडवलेसुद्धा.' प्रफुल्ल जोशी म्हणतात, 'पार्टनर ही कथा किंवा कादंबरी नाही. ती जीवनाच्या निरनिराळ्या दृष्टिकोनांची कथानकात गुंफलेली मोतिमाळ आहे. अप्रतिम.' रघुनाथ विश्रूप कादंबरीविषयी बोलताना म्हणतात, 'विचार करणं म्हणजे नेमकं काय' असा विचार करायला लावणारी कादंबरी म्हणजेच 'पार्टनर.'

प्रथमेश दामले जरा वेगळ्या शब्दांत सांगतात की, पुस्तक वाचायचा एक दुष्परिणाम होतो, तो म्हणजे असंच अजून एखादं पुस्तक वाचायची तीव्र इच्छा होते आणि तसं दुसरं पुस्तक मिळत नाही. विद्या जाधव यांना 'वपुं'चं एकूणच साहित्य एका अनुभवसिद्ध जीवन तत्त्वज्ञानाने परिपूर्ण असं वाटत. वैशाली जांभळे 'वपुं'ची तारीफ करताना म्हणतात, 'संवादातून कथा फुलविणे ही तर 'वपुं'ची खासियतच. त्यामुळेच तर 'वपुं'च्या कथा पुन्हा पुन्हा वाचाव्याशा वाटतात.' प्रदीप निकम 'वपुं'च आपल्या आयुष्याचे पार्टनर असल्याचे म्हणतात. सौरभ नाईकवाडे या कादंबरीविषयी सांगतात, 'पार्टनर' हे पात्र एक अवलिया माणूस. त्याचं नाव शेवटपर्यंत गोपनीय ठेवण्यात आलं आहे. त्याचबरोबर कथेतील नायक श्री आणि त्याची प्रेयसी (नंतरची बायको) किरण ह्यांचे नाते फार सुंदर शब्दांत वर्णन केले आहे. मनोहर खैरनार लिहितात, 'पार्टनर. व. पु. काळे यांची अप्रतिम अशी कादंबरी ... श्री, किरण व पार्टनर अशा व्यक्तिरेखांमधून साकारलेली.... जगात कोणतीच गोष्ट कायमस्वरूपी टिकून राहत नाही हे सांगणारी... श्री व किरण यांच्या संसाराची... तर पार्टनर हा श्रीला मिळालेला मितवारूपी मित्र.... जीवनात प्रत्येक क्षण आनंदाने जगायचा असतो, असा संदेश देणारा पार्टनर, तर मनात सतत घालमेल सुरू असलेला श्री... नक्की वाचा.' रूपेश मेहता :

खूप छान विश्लेषण ! पार्टनर पुनःपुन्हा वाचावं असं पुस्तक.

एकंदरीत आपण कितीही लोकांत राहत असलो तरी आयुष्याच्या प्रवासात शेवटपर्यंत पुरणारी शिंदेरी म्हणजे सख्या, सोबती, प्राणप्रिय 'पार्टनर', असं सांगणारं, मेहता पब्लिशिंग हाऊसच्या अनेक प्रसिद्ध पुस्तकांपैकी एक असं हे 'वपुं'चं पुस्तक मनाला खोलवर भावतं आणि विचार करायलाही भाग पाडतं.

-देवयानी खरे

मेहता पब्लिशिंग हाऊस

BOOK CLUB

टी बुक क्लब

आजच व्हा सदस्य,
निम्म्या किंमतीत
मिळवा पुस्तकं

- * ₹ ५० भरून 'टी बुक क्लब'चे सदस्यत्व.
- * दरवर्षी सहा लोकप्रिय पुस्तकांचे अनुवाद निम्म्या किंमतीत
- * इतर पुस्तके २०% सवलतीत
- * योजनेतील सहाही पुस्तके घेणे बंधनकारक

टी बुक क्लब योजनेतील 'क्लासिक्स'साठी खास सवलत!
₹ १०० भरून 'टी बुक क्लब' यादीतील कोणतीही ८ किंवा
सर्व पुस्तके एकाचवेळी निम्म्या किंमतीत मिळवा. पोस्टेज खर्च अतिरिक्त.

फोन : (०२०) २४४७६९२४ 📞 ९४२०५९४६६५
सदस्यत्वासाठी ऑनलाइन लिंक -
www.mehtapublishinghouse.com/memberships.aspx

मेहता मराठी ग्रंथजगत : सप्टेंबर २०१९ । १७

पुरस्कार

सुधीर गाडगीळ यांना काकासाहेब पुरंदरे पत्रकारिता पुरस्कार

प्रसिद्ध निवेदक आणि लेखक सुधीर गाडगीळ यांना काकासाहेब पुरंदरे प्रतिष्ठान आणि आचार्य अत्रे समितीमार्फत दिला जाणारा 'काकासाहेब पुरंदरे पत्रकारिता पुरस्कार' नुकताच प्रदान करण्यात आला. बाणेर येथील इमराल्ड व्हिस्टा येथे माजी लोकसभा अध्यक्ष मनोहर जोशी यांच्या हस्ते हा पुरस्कार त्यांना देण्यात आला. या वेळी ज्येष्ठ इतिहास संशोधक बाबासाहेब पुरंदरे, आमदार मेधा कुलकर्णी आदी उपस्थित होते.

चर्चासत्र

अखिल भारतीय मराठी प्रकाशक संघाचे चर्चासत्र

अखिल भारतीय मराठी प्रकाशक संघातर्फे नुकतंच एका चर्चासत्राचं आयोजन करण्यात आलं होतं. त्या चर्चासत्रात सुनील मेहता यांनी पुस्तकांच्या मार्केटिंग/विक्रीविषयी विचार व्यक्त केले. त्या विचारांचा हा गोषवारा :

पुस्तकाची प्रकाशनपूर्व प्रसिद्धी होणं गरजेचं आहे. त्यासाठी पुस्तकसूची, सोशल मीडिया इ. साधनांचा वापर करता येऊ शकतो. पुस्तकाच्या जाहिरात/प्रसिद्धीविषयीचं सगळं साहित्य पुस्तक विक्रेत्यांकडे पाठवणंही आवश्यक आहे. पुस्तकाची उपलब्धता हाही एक महत्त्वाचा मुद्दा आहे. एखादं पुस्तक उपलब्ध नसण्याची स्थिती उद्भवू नये, यासाठी POD (Print On Demand)चा अवलंब करता येऊ शकतो.

ऑनलाईनसारख्या माध्यमावर पुस्तक ऑनलाईन उपलब्ध करून देण्याचीही सोय आहे. निवडक पुस्तकांचे प्रकाशन समारंभही व्हायला हवेत. अभिवाचन, वाचनकट्टा अशा उपक्रमांतून पुस्तक वाचकांपर्यंत पोचली पाहिजेत. त्या त्या विषयाचं पुस्तक त्या त्या क्षेत्रातील लोकांपर्यंत पोचलं पाहिजे. उदा. वैद्यकीय क्षेत्रातील पुस्तक असेल तर वैद्यकीय क्षेत्रातील लोकांपर्यंत ते पोचलं पाहिजे. पुस्तकांच्या छोट्या प्रदर्शनांच्या माध्यमातून खेड्यातील वाचकांपर्यंत पुस्तक नेता येऊ शकतात. सीरिअल, सिनेमा, वेबसीरिज यांसारख्या दृक्श्राव्य माध्यमांना पुस्तकाचे राइट्स देण्यासाठी

प्रकाशकांनी पुढाकार घेतला पाहिजे. आपली दर्जेदार पुस्तकं इतर भाषांमध्ये अनुवादित होण्यासाठीही प्रकाशकांनी प्रयत्नशील राहिलं पाहिजे.

जीएसटी, जाहिरातीचा खर्च, पायरसी इ. आर्थिक संदर्भातील जे प्रश्न असतील त्यांचा सर्व प्रकाशकांनी एकत्र येऊन सामना केला पाहिजे. त्यासाठी दबावगट तयार करता येऊ शकतो.

श्रद्धांजली

आशा आपराद

कोल्हापूर - मुस्लिम प्रबोधन चळवळीतील कार्यकर्त्या व ज्येष्ठ लेखिका प्रा. आशा दस्तगीर आपराद यांचं नुकतंच निधन झालं. मुस्लिम सत्यशोधक समाजाच्या माध्यमातून त्यांनी काम केलं.

मूळच्या आंबेवाडी येथील आपराद यांनी अतिशय प्रतिकूल परिस्थितीत शिक्षण घेतलं. लहान वयात विवाह झाल्यामुळे होणारी परवड, विशेषतः मुस्लिम समाजात होणारी घुसमट त्यांनी अनुभवली. प्राचार्य लीला पाटील व हुसेन दलवाई यांच्या पाठबळामुळे त्या मुस्लिम प्रबोधनाच्या कामात कणखरपणे उभ्या राहिल्या. सर्वसामान्य महिला ते मुस्लिम सत्यशोधक मंडळाची कार्यकर्ती आणि नंतर महिला दक्षता समितीची सदस्य असा त्यांचा प्रवास संघर्षमय होता.

यशवंतराव चव्हाण कनिष्ठ महाविद्यालयात ३० वर्षे प्राध्यापक म्हणून सेवा बजावल्यानंतर त्या २०१२मध्ये निवृत्त झाल्या. 'भोगले जे दुःख त्याला...' या आत्मचरित्रातून मुस्लिम स्त्रियांच्या वाट्याला येणारी परवड, मराठी मुसलमानांचे जग, सुख-दुःखे, स्त्रियांच्या आशा-आकांक्षा, हे सारे संवेदनशीलतेने मांडले. या आत्मचरित्राला महाराष्ट्र साहित्य परिषद, भैरूरतन दमाणी पुरस्कारासह अनेक पुरस्कार मिळाले. हे पुस्तक सोलापूर विद्यापीठात अभ्यासक्रमात समाविष्ट करण्यात आले आहे. २०१६मध्ये या पुस्तकाचा 'दर्द जो सहा मैंने...' या नावाने हिंदी अनुवाद प्रकाशित झाला आहे.

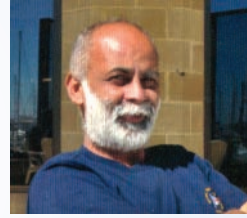
आशा आपराद यांना मेहता पब्लिशिंग हाऊस आणि मेहता बुक सेलर्स तर्फे भावपूर्ण श्रद्धांजली.

पुस्तक परिचय

सागरी परिक्रमेचा पराक्रम

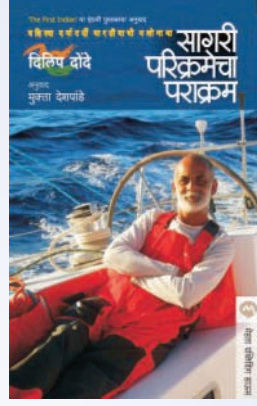

राष्ट्रीय संरक्षण प्रबोधिनीतून स्नातक म्हणून पदवी प्राप्त केल्यानंतर १ जानेवारी १९९० रोजी कमांडर दिलिप दोंदे भारतीय नौदलाच्या सेवेत दाखल झाले. 'जलांतर्गत मार्ग मोक्षक पाणबुड्या' (क्लीअरन्स डायव्हर) म्हणून त्यांनी विशेष ज्ञान प्राप्त केले आणि विविध समादेशक, कर्मचारी आणि अनुदेशक या पदांवर कामे केली. हे करत असतानाच २००६ मध्ये एकट्याने विनासाहाय्य पृथ्वीप्रदक्षिणा करण्याच्या मोहिमेत भाग घेण्याची त्यांनी स्वेच्छेने तयारी दर्शविली. त्यांना आजपर्यंत, 'तेनसिंग नोर्गे राष्ट्रीय साहस पुरस्कार', 'शौर्य चक्र', 'मॅकग्रेगर मेडल' आणि 'नॅशनल मॅरिटाइम अचीव्हमेंट अवॉर्ड' असे पुरस्कार प्राप्त झाले आहेत.

दिलिप दोंदे

अनुवाद
मुक्ता देशपांडे

‘सागरी परिक्रमेचा पराक्रम’ हे पुस्तक तुम्हाला पाच वर्षे चाललेल्या ‘सागर परिक्रमा’ या मोहिमेची संपूर्ण सफर घडवतं. भारतात प्रथमच झालेल्या ‘म्हादेई’ या शिडाच्या बोटीच्या बांधणीपासून, ते तिला ‘सागरांचा एव्हरेस्ट’ मानल्या गेलेल्या सागरी प्रदेशांमधून प्रवास करण्यासाठी कसं तयार केलं गेलं आणि कमांडर दिलिप दोंदे यांनी ही अविश्वसनीय पृथ्वीप्रदक्षिणा कशी पूर्ण केली इथपर्यंत. या संपूर्ण प्रवासाची त्यांनी सांगितलेली कहाणी ही वाचकाला खिळवून ठेवणारी आणि एकदा हातात घेतलेलं पुस्तक खाली ठेवून देणारी आहे. सागरी इतिहासात एका नव्या अध्यायाची सुरुवात करणाऱ्या या मोहिमेचं वर्णन पूर्वी मानवानं निसर्गाशी दोन हात करताना केलेल्या साहसांचं स्मरण करून देतं.

पहिला अडथळा

बोटबांधणीसाठी आम्ही अगदीच सीमित कालमर्यादा आखली होती याची आम्हाला सुरुवातीपासूनच जाणीव होती. याचाच अर्थ, कोणत्याही प्रकारची दिरंगाई खपवायला वाव उरणार नव्हता आणि जर काही कारणानं दिरंगाई किंवा चालढकल झालीच, तर तिची मोठी किंमत चुकवावी लागणार होती. २००८ सालच्या फेब्रुवारी महिन्याच्या मध्यावर, जेव्हा बोटीचं काम वेग पकडत आहे असं मला वाटायला लागलं, तेव्हाच रत्नाकरचा मला फोन आला.

“दिलिप, एक अडचण आहे. बोटीचा गाभा बनवण्यासाठी आपण जे देवदाराचं वाळलेलं लाकूड मागवलं होतं, ते पुरेसं वाळलेलं नाही. लाकडात १४ टक्केच किंवा त्यापेक्षा कमी बाष्प असावं असं डिझायनरनं नमूद केलं आहे, पण या लाकडात जवळपास २० टक्के बाष्प आहे. मी काम थांबवलं आहे. आपल्याला पुरेसं वाळलेलं लाकूड मिळालं की काम पुढे सुरू करता येईल.”

“काय? तू वखारीत लाकूड घेताना त्यांना ही विशिष्ट माहिती दिली नव्हतीस? आणि लाकूड घेताना त्यातल्या बाष्पाचं प्रमाण तू तपासून घेतलं नाहीस?” मनात उफाळून आलेला राग, निराशा या भावना दडपण्याचा प्रयत्न करत, मला बसलेला धक्का आवाजात उमटून देता शक्य तितक्या शांतपणे मी विचारलं.

असं दिसून आलं की, उत्तर केरळातल्या डोंगराळ भागात उपलब्ध असलेलं देवदाराचं ते लाकूड मंगलोरमधल्या एका नावाजलेल्या वखारीतून रत्नाकरनं विकत घेतलं होतं आणि डिझायनरने आखून दिलेल्या सगळ्या अटी पूर्ण करणारं ते लाकूड आहे, अशी त्याची खात्री करून देण्यात आली होती. उत्तम दर्जाच्या वाळक्या लाकडासाठी घसघशीत रक्कम मोजल्यानंतर त्यातलं बाष्पाचं प्रमाण पुन्हा तपासण्याचं काही कारण नव्हतं. बोटीचा गाभा बनवण्यासाठी ऑडक्यांच्या जेव्हा मापानुसार लांब पातळ पट्ट्या कापण्यात आल्या, तेव्हा रत्नाकरने एकदा शेवटची तपासणी केली आणि ही समस्या

उघडकीला आली. त्यानं त्याच अवस्थेतलं ते लाकूड तसंच वापरलं असतं तर ते कुणाच्याही लक्षात आलं नसतं; माझ्या तर नाहीच नाही. कारण, बोटबांधणीसाठी अधिकृतपणे कामावर देखरेख करण्यासाठी नेव्हीकडून नेमणूक झालेल्या मला बाष्प मोजण्याचं उपकरण कसं दिसतं, तेही माहीत नव्हतं! या बाष्पाचे परिणाम कदाचित एक वर्षानं दिसायला लागले असते, तोपर्यंत बोटीच्या लेखी हमी (वॉरंटी)ची मुदतही संपली असती आणि मी दक्षिण महासागराच्या मध्यावर असतो! बाष्पाचं प्रमाण जास्त असलेलं म्हणजेच ओलं लाकूड, बाष्पीभवन होऊ लागल्यावर हळूहळू वाळायला लागतं आणि वेडंवाकडं व्हायला लागतं. अगदी थोड्या अवधीत अशा प्रकारच्या लाकडापासून बनलेली बोट भंगायला लागते आणि गळायला लागते.

“मग, इतक्या घाईनं आपल्याला वाळकं लाकूड मिळू शकेल? आपल्याला हवं तेवढं लाकूड वाळायला किती वेळ लागतो आणि तू आता हे जे लाकूड पैसे खर्चून विकत घेतलं आहेस, त्याचं काय करणार?” मला हवी असलेली उत्तरं मिळणार नाहीत असं वाटत असतानादेखील मी विचारलं.

“आपण कापून ठेवलेलं लाकूड इतक्या कमी वेळात कुणी वाळवून देऊ शकेल असं मला वाटत नाही. कुणाकडे अशा वाळलेल्या लाकडाचा साठा आहे का ते आपल्याला शोधावं लागेल; पण असं कुणी असण्याची शक्यताही कमीच आहे; पण तरीही आपण पूर्ण प्रयत्न करून बघू या,” रत्नाकर म्हणाला; पण त्याच्या स्वरात शंका डोकावत होती.

पुढचे दोन आठवडे मी मला माहीत असलेल्या बोटबांधणी आणि बांधकाम व्यवसायातल्या प्रत्येकाशी संपर्क साधण्याचा प्रयत्न केला. सगळ्यांकडून मला नकारघंटा मिळाली. तर, रत्नाकरने देशभरात प्रवास करून अशा लाकूड पुरवठादारांचा शोध घेतला; परंतु त्याच्याही पदरी निराशाच पडली. आम्ही ही बातमी अॅडमिरल आवटींना सांगितली तेव्हा ते भडकलेच. “अशा पद्धतीने जर आपण बोट बांधणार असू तर पुढे जाऊन काय होईल, हे सांगता येत नाही. आपल्या नशिबी हा कोण बोट बांधणारा आला आहे?” ऐंशी वर्षांचा तो वृद्ध गरजला. खर्चासाठी पैशांची व्यवस्था करण्यात, बोटबांधणीचं कंत्राट नक्की करण्यात, बोटीचा आराखडा

विदेशातून मागवण्यात आणि अखेरीस बोटबांधणीसाठी नेव्हीकडून हिरवा कंदील मिळवण्यात आम्ही एक वर्षापेक्षा जास्त काळ घालवला होता आणि आता बोट बांधायला लाकूड नाही, म्हणून आम्ही हातावर हात ठेवून बसलो होतो!

वेळ वेगानं निघून चालला होता. शेवटी, रत्नाकरचा संयम संपला. देशातल्या वाळलेल्या लाकडांचा किंवा भट्ट्यांचा शोध घेण्याचं थांबवण्याचा आणि सूत्रं स्वतःच्या हातांत घेण्याचा निर्णय रत्नाकरनं घेतला; किंबहुना स्वतःच्या यार्डांत घेण्याचा, असं म्हणू या! त्यानं त्याच्या यार्डांत एक तात्पुरती शेड उभारली. तिला आतून जाड ताडपत्रीचं आवरण लावलं, जेणेकरून उष्णता आतच रोखली जाईल, आणि चक्क दहा रूम हीटर्स आणून आत ठेवले. त्याचबरोबर एक मोठ्या क्षमतेचा आर्द्रतानाशकही आणला आणि अशा प्रकारे उष्ण व कोरडं वातावरण तयार केलं. कापून ठेवलेल्या लाकडाच्या पट्ट्या जमिनीवर अंथरून त्या वाकड्या होऊ नयेत म्हणून लाकडी छोटे चिमटे त्यांना लावले. अशा रीतीने एक अनोखी भट्टी तयार झाली आणि कामही करू लागली! आपल्या स्वभाववैशिष्ट्यानुसार रत्नाकरनं अवघड वाटणारी ती प्रक्रिया सोपी करून टाकली आणि लाकूड वाळवण्यासाठी परिणामकारक उपाय शोधून काढला. लाकडातल्या आर्द्रतेचं वेळोवेळी घेतलं जाणारं मोजमाप हा उपाय यशस्वी ठरत असल्याची ग्वाही देत होतं. दोन आठवडे संपता संपता बोटीचा गाभा तयार करण्याइतकं पुरेसं वाळलेलं लाकूड रत्नाकरला मिळालं. आता 'म्हादेई'ला आकार यायला लागला.

ई-बुक स्वरूपात उपलब्ध

तो आणि ती १५वी आवृत्ती

लेखक : जॉन ग्रे । अनुवाद : अॅड. शुभदा विद्वांस

'प्रेमाचा परिपोष कसा करावा'?

याचे अचूक मार्गदर्शन करणारे पुस्तक

किंमत : २९०/-रु. । पोस्टेज : ५०/-रु. । ई-बुक स्वरूपात उपलब्ध

साहित्य क्षेत्रावर अचाट प्रभुत्व असणाऱ्या, वसंत जोशी यांना भेटलेल्या व्यासंगी व्यक्तिमत्त्वांचे जीवनसार...

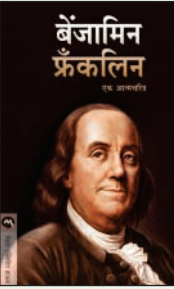
अशी माणसे येती

लेखक : डॉ. वसंत जोशी

गंगापुत्र भीष्म पितामह यांची सखोल जीवनयात्रा स्पष्ट करणारं आधुनिक महाभारत

प्रतिश्रुती : स्मरणयात्रा भीष्मांची

लेखक : ध्रुव भट्ट । अनुवाद : अंजनी नरवणे

अमेरिकेच्या जडणघडणीचा जनक..लेखक..चित्रकार..वैज्ञानिक..संशोधक..धुरंधर राजकारणी..अशा चतुरस्र आणि अलौकिक बुद्धिमत्तेच्या माणसाने सांगितलेली स्वतःच्या आयुष्याची प्रांजळ कहाणी...

बेंजामिन फ्रँकलिन

लेखक : लेविस लिअरी । अनुवाद : सर्ई साने

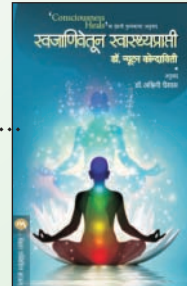
अंतर्माणातल्या वेदनांवरचा रामबाण उपाय...

मनावर उपचार करून आरोग्य सुधारण्याचा नामी मंत्र...

स्वजाणिवेतून स्वास्थ्यप्राप्ती

लेखक : डॉ. न्यूटन कोन्दाविती ।

अनुवाद : डॉ. अश्विनी घैसास

पुस्तक परिचय

द्वेल्फ रेड हेरिंगज

जेफ्री आर्चर यांचा जन्म लंडन येथे झाला.

शिक्षणानंतर त्यांनी लष्करी आणि पोलीस प्रशिक्षण घेतले.

कंपनीत गुंतविलेले पैसे बुडाल्याने ते दिवाळखोर झाले होते. ते संसदसदस्य होते, महापौरपदाचे उमेदवारही होते आणि फसवणुकीच्या आरोपाखाली त्यांनी तुरुंगवासही भोगला. अशा रोमांचकारी घटनांनी भरलेले त्यांचे आयुष्य हाच एका मोठ्या आणि लोकप्रिय कादंबरीचा विषय होऊ शकतो.

त्यांनी अनेक कादंबऱ्या, कथा, लघुकथा आणि नाटकेही लिहिली.

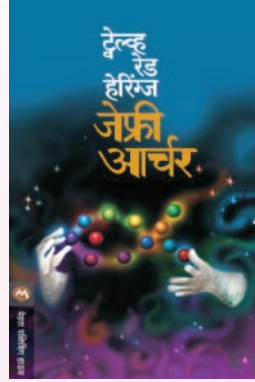
आपल्या सावकारांचे ऋण फेडण्यासाठी त्यांनी 'नॉट अ पेनी मोअर, नॉट अ पेनी लेस' ही कादंबरी लिहिली. त्यांची ही पहिली कादंबरी वर्षभरातच सतरा देशांमध्ये विकली गेली आणि त्या कादंबरीवर आधारित एक लोकप्रिय मालिकाही बनली.

सध्या ते आपली पत्नी डॉ. मेरी आर्चर आणि दोन मुलांबरोबर लंडन आणि केंब्रिजमध्ये आलटूनपालटून राहतात.

अधिक माहितीसाठी www.jeffreyarcher.com या संकेतस्थळाला भेट द्या.

जेफ्री आर्चर

अनुवाद
डॉ. देवदत्त केतकर

तुरुंगात खितपत पडलेल्या एका कैद्याची खात्री असते की, ज्याच्या खुनाचा त्याच्यावर आरोप आहे, तो माणूस जिवंत आहे...

एक धोकादायक वाटणारा माणूस एका महिला-ड्रायव्हरचा हायवेवर पाठलाग करतो...

एका तरुण कलावतीला आयुष्यातली सर्वांत मोठी संधी मिळते...

एक चंचल सुंदरी चतुराईनं वाढदिवसाची भेट मिळवते...

सद्दाम हुसेननं मृत्युदंड फर्मावलेल्या एका इराकी माणसावर त्याच्या इच्छेविरुद्ध मातृभूमीला भेट द्यायचा प्रसंग येतो...
अशा वेळी ते काय करतील? आणि तुम्ही?

चतुर मांडणी, अनोखी व्यक्तिमत्त्वं आणि कल्पक कथानक असलेल्या या बारा कथांचा शेवट मात्र अनपेक्षित होतो.

(‘ट्वेल रेड हेरिंग्ज’ पुस्तकातील ‘पश्चात्ताप’ या कथेतून)

डॉ. रॉयस्टन टेंगणे आणि वयस्कर होते. त्यांच्या तुळतुळीत डोक्यावर तुरळकच केस शिल्लक होते. डोळ्यांवर जाड फ्रेमचा चष्मा होता. एकूण अवतारावरून त्यांच्याच विम्याची मुदत संपत आल्याचं जाणवत होतं. त्यांनी डेव्हिडचं स्वागत केलं.

“तुम्ही विमा पॉलिसीच्या संबंधात आला आहात ना?” ते म्हणाले.

“बरोबर.”

“फार वेळ लागू नये. रुटीन तपासणीच समजा; पण एवढ्या मोठ्या रकमेचा विमा असल्यामुळे तुमची तब्येत उत्तम असल्याची कंपनी खात्री करणारच.”

असं म्हणून त्यांनी डेव्हिडला बसायला सांगितलं.

“मलाही ही रक्कम जास्तच वाटतेय. मी पाच लाखच म्हणत होतो; पण एजंटनं आग्रह धरल्यामुळे...”

“गेल्या दहा वर्षांत एखादा गंभीर आजार?” डॉक्टरांनी विचारलं.

त्यांना एजंटच्या मतांशी काही कर्तव्य नव्हतं.

“नाही. क्वचित सर्दी-पडसं; पण गंभीर म्हणावं असं काही नाही.”

“छान! तुमच्या कुटुंबात कुणाला हार्टॲटक, कॅन्सर, लिव्हरचा त्रास?”

“माझ्या माहितीप्रमाणे नाही.”

“वडील हयात आहेत?”

“हो.”

“त्यांची प्रकृती?”

“ठणठणीत. अजूनही रोज सकाळी जॉगिंग करतात आणि वीकएन्डला जिम.”

“आई?”

“यांपैकी काहीच करत नाही; पण ती त्यांच्यापेक्षा सहज जास्त जगेल.”

डॉक्टर हसले. “दोन्हीकडे आजी-आजोबा?”

“एक सोडून सगळे आहेत. वडिलांचे वडील दोन वर्षांपूर्वी वारले.”

“मृत्यूचं कारण?”

“नैसर्गिक. निदान पाद्री तरी तसं म्हणाले.”

“मृत्यूच्या वेळी त्यांचं वय किती होतं?”

“८१-८२.”

“छान!” डॉक्टर एका चौकोनात खूण करत म्हणाले. त्यांनी डेव्हिडसमोर एक कागद धरला. त्यावर संधिवातापासून क्षयरोगापर्यंत १८ आजारांची यादी होती.

“तुम्हाला यांपैकी एखादा आजार आहे?”

त्यानं त्या यादीवरून नजर फिरवली. “यांपैकी काही नाही,” तो म्हणाला; पण क्वचित दम्याचा त्रास असल्याचं त्यानं सांगितलं नाही.

“धूम्रपान?”

“कधीच नाही.”

“मद्यपान?”

“पार्टीत वगैरे एखादा ग्लास वाइन घेतो; पण कडक मद्य नाही.”

“उत्तम!” डॉक्टर शेवटच्या चौकोनात खूण करत म्हणाले. “चला आता तुमचं वजन, उंची बघू या. इथे उभे राहा.”

डेव्हिडची उंची मोजण्यासाठी त्याच्या डोक्यावर पट्टी ठेवायला डॉक्टरांना टाचा उंच कराव्या लागल्या, “सहा फूट एक इंच.”

मग त्यांनी वजन पाहिलं. “१७९ पौंड. ठीक आहे,” ते फॉर्म भरत म्हणाले. “किंचित जास्त आहे.”

“मि. क्रॅव्हिट्स, आता मला तुमच्या लघवीचा नमुना हवाय. या प्लॉस्टिकच्या बाटलीत नमुना घेऊन ती तिथल्याच फळीवर ठेवा आणि परत या.”

डॉक्टरांच्या नोंदी चालूच होत्या. डेव्हिड काही मिनिटांतच परतला.

“मी ती बाटली फळीवर ठेवलीय.”

“छान! आता मला रक्ताचे नमुने घ्यायचे आहेत. शर्टाची बाही वर करता?”

डॉक्टरांनी त्याच्या दंडावर एक रबरी पट्टा बांधला. हातावरच्या शिरा दिसू लागल्या. “एक बारीकशी सुई” असं म्हणत डॉ. रॉयस्टननी रक्ताचे नमुने घेतले आणि हातावर एक लहानशी चिकटपट्टी लावली.

मग त्यांनी स्टेथॅस्कोपनं डेव्हिडची छाती तपासली.

“छान!” ते पुन्हा म्हणाले. “होतच आलंय. आता तुम्ही डॉ. हार्वेकडे जा. त्या तुमच्या छातीचा एक्स-रे आणि कार्डिओग्राम काढतील. मग तुम्ही न्यू जर्सीला परत जाऊ शकता.”

डॉक्टरांनी बेल वाजवल्यावर तीच नर्स पुन्हा आली आणि त्याला दुसऱ्या खोलीत घेऊन गेली. बाहेर 'डॉ. मेरी हार्वे' अशी पाटी होती. त्या मध्यमवयीन होत्या. अंगावर उत्तम पोषाख आणि बारीक कापलेले केस. त्यांनी हसून या उंच, देखण्या तरुणाचं स्वागत केलं आणि त्याला शर्ट काढून एक्स-रे मशीनसमोर उभं राहायला सांगितलं.

“आता हात मागे घ्या आणि खोल श्वास घ्या. थॅक यू!” मग डॉक्टरांनी त्याला कॉटवर आडवं व्हायला सांगितलं. त्यांनी त्याच्या छातीवर मलमाचे ठिपके सोडून त्यावर पॅड्स चिकटवली. त्यांची नजर समोरच्या लहानशा टीव्हीवर खिळली होती; पण चेहऱ्यावर कुठलीच प्रतिक्रिया नव्हती.

त्यांनी त्याच्या छातीवर लावलेलं मलम कापडानं पुसलं आणि म्हणाल्या, “आता तुम्ही जाऊ शकता मि. क्रॅव्हिट्स.”

तो कपडे घालून बिल्डिंगच्या बाहेर पडला आणि जिथे त्यानं पॅटचा निरोप घेतला होता, त्याच कोपऱ्यावर त्यांची पुन्हा गळाभेट झाली.

“सगळं सुरळीत पार पडलं?”

“असं वाटतंय खरं,” डेव्हिड म्हणाला. “रिपोर्ट आले की, ते आपल्याला कळवतील.”

“तुला त्रास झाला नाही हे नशीब.”

“पण तुला तरी का व्हावा?”

“जाऊ दे, आता तो विचार नको,” डेव्हिड पॅटचा हात हातात घेत म्हणाला. त्याचं पॅटवर जिवापाड प्रेम होतं.

आठवडाभरात मर्किनचा फोन आला. डॉ. रॉयस्टरनी सर्वकाही ठीक असल्याचं कळवलं होतं. आता त्याला ११०० डॉलर्सचा पहिला हप्ता भरायचा होता. दुसऱ्या दिवशी सकाळीच डेव्हिडनं ‘जिनीव्हा लाइफ’च्या नावे चेक लिहून पोस्टानं पाठवला. पुढचे सगळे हप्ते त्याच्या खात्यातून परस्पर भरले जाऊ लागले.

सातव्या हप्त्यानंतर १९ दिवसांनी डेव्हिड क्रॅव्हिट्स एड्सनं मरण पावला.

मृत्युपत्राचं वाचन झाल्यावर पहिलं पाऊल कोणतं हे आठवण्याचा पॅटनं प्रयत्न केला. आता त्याला डेव्हिडचे वकील मि. लेव्ही यांच्याशी संपर्क साधून सर्वकाही त्यांच्या हाती सोपवायचं होतं. पॅटनं स्वतः त्यात गुंतू नये,

असं डेव्हिडनं त्याला बजावलं होतं. मुखत्यार म्हणून कंपनीकडून पैसे मिळवून ते पॅटला देणं हे लेव्हीचं काम होतं. मरण्यापूर्वी डेव्हिडनं आणखी एक सूचना दिली होती. ती म्हणजे कोणतीही शंका आली तरी मौन बाळगायचं.

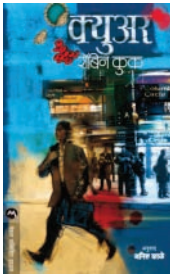
दहा दिवसांनी पॅटला जिनीव्हा लाइफकडून पत्र आलं. पॉलिसीचा लाभार्थी म्हणून त्यांना पॅटची भेट हवी होती. पॅटनं ते पत्र सरळ लेव्हीच्या हातात दिलं. लेव्हींनी भेटीसाठी होकार कळवला; पण हेही सांगितलं की, ही भेट त्यांच्या अशिलाच्या इच्छेनुसार लेव्ही, गोल्डबर्ग अँड लेव्ही यांच्या मॅनहॅटनमधल्या ऑफिसमध्ये व्हावी.

विमा कंपनीचा प्रतिनिधी येण्यापूर्वी लेव्हींनी पॅटला विचारलं, “पॅट्रिक, तू मला न सांगितलेली एखादी गोष्ट आहे का? असेल तर ती आताच सांगितलेली बरी.”

“नाही, मि. लेव्ही, आणखी सांगण्यासारखं काहीच नाही,” पॅट म्हणाला. तो डेव्हिडच्या सूचना तंतोतंत पाळत होता.

मीटिंगच्या सुरुवातीपासूनच ‘जिनीव्हा लाइफ’चा प्रतिनिधी पॅटकडे रोखून पाहत होता. पॅट मान खाली घालून बसला होता. कंपनीच्या माणसानं लेव्हींना स्पष्टपणे सांगितलं होतं की, ही भरपाई देण्याची कंपनीची तयारी नाही; पण लेव्हींनी प्रत्येक प्रश्नाला व्यवस्थित तोंड दिलं कारण कंपनीच्या डॉक्टरांनी आठच महिन्यांपूर्वी डेव्हिडची कसून तपासणी केली होती आणि

नवं कोरं - TBC-28 Book No. 5

व्युअर

लेखक : रॉबिन कुक । अनुवाद : अनिल काळे

किंमत : ४८०/-रु. । पोस्टेज : ५०/-रु.

TBC सदस्यांना निम्म्या किंमतीत

एका शवविच्छेदनापासून सुरू होतो एक थरार..
जो अखेरच्या पानापर्यंत श्वास रोखून धरायला भाग पाडतो.
उत्कंठावर्धक वैद्यकीय थरारनाट्य...

मेहता मराठी ग्रंथजगत : सप्टेंबर २०१९ । ३१

डेव्हिड एचआयव्ही-बाधित असल्याचा कोणताही पुरावा त्यांना मिळाला नव्हता.

“तुम्ही कितीही आदळआपट केली तरी, शेवटी ही भरपाई तुम्हाला द्यावी लागणारच आहे,” लेव्हींनी बजावलं. शिवाय हेदेखील सांगितलं की, जर त्यांनी ही रक्कम ३० दिवसांच्या आत त्यांच्या अशिलाला दिली नाही, तर त्यांना कायदेशीर कारवाईला सामोरं जावं लागेल. कंपनीच्या प्रतिनिधीनं तडजोडीचा मार्ग सुचवून पाहिला. लेव्हींनी पॅटकडे पाहिलं. त्याची मान आणखी खाली गेली, “मुळीच नाही,” ते म्हणाले.

दोन तासांनी पॅट फ्लॅटवर परतला. तो पार थकून गेला होता. मनानंही खचला होता. आता दम्याचा अॅटॅक येणार, अशी त्याला भीती वाटू लागली. त्यानं जेवण बनवण्याचा प्रयत्न केला; पण डेव्हिडशिवाय त्याला सगळं निरर्थक वाटू लागलं होतं. पुन्हा त्याच्या मनात तडजोडीचे विचार घोळू लागले.

त्या दिवसभरात संध्याकाळी एकच फोन आला. आईचा किंवा बहिणीचा – रूथचा – फोन असेल या अपेक्षेनं त्याने तो आतुरतेनं घेतला; पण फोनवर मर्हिन होता. तो किंचाळला, “पॅट, मी चांगलाच गोत्यात आलोय. डेव्हिडला दिलेल्या पॉलिसीमुळे माझ्यावर नोकरी गमावण्याची वेळ येणार आहे.”

पॅटनं सहानुभूती दाखवली; पण आता त्याच्या हातात काही नसल्याचं सांगितलं.

“आहे,” मर्हिन म्हणाला. “तू जर पॉलिसी घेतलीस तर माझी कातडी बचावेल.”

“ते जमणं कठीण आहे,” पॅट म्हणाला. अशा वेळी डेव्हिडनं काय सल्ला दिला असता?

“माझी नोकरी गेलेली डेव्हिडला आवडली नसती,” मर्हिन गयावया करत म्हणाला. “दया कर मित्रा. आणखी एक घटस्फोट मला परवडणार नाही.”

“मला किती खर्च येईल?” पॅटनं विचारलं. मर्हिनला कटवायची त्याला घाई झाली होती.

“तुला दहा लाख डॉलर्स मिळणार आहेत,” मर्हिन जवळजवळ ओरडलाच. “आणि तुला खर्चाची फिकीर आहे? महिन्याला हजार डॉलर्सनं

तुला कितीसा फरक पडणार आहे?”

“पण मला अजून ती रक्कम मिळालेली नाही.”

“तो निर्णय झालाय,” मर्क्विन आवाज खाली आणत म्हणाला. “खरं म्हणजे हे तुला सांगण्याची मला परवानगी नाही; पण या महिनाअखेरीस तुला चेक मिळेल. तुझ्या वकिलानं कंपनीला चांगलंच पेचात पकडलंय आणि तुला दहा लाख पौंड मिळेपर्यंत तुला पहिला हप्तादेखील भरावा लागणार नाही.”

आता पॅटला हे संभाषण संपवायची घाई झाली होती, “ठीक आहे. मी पॉलिसी घेतो; पण चेक माझ्या हातात पडल्याशिवाय नाही.”

“थँक यू, मित्रा. मी सगळे फॉर्म घेऊन उद्या रात्री येतो.”

“रात्री जमणार नाही,” पॅट म्हणाला. “हा महिनाभर तरी माझी रात्रपाळी आहे. उद्या दुपारी ये.”

“मित्रा, हे पैसे मिळाल्यानंतर तुला कधीच रात्रपाळी करावी लागणार नाही,” मर्क्विन कर्कश हसत म्हणाला. “नशीबवान आहेस,” असा शेरा मारून त्यानं फोन ठेवला.

दुसऱ्या दिवशी दुपारी मर्क्विन येईपर्यंत पुन्हा पॅटच्या मनात संभ्रम निर्माण झाला होता. पुन्हा जर डॉ. रॉयस्टनकडे जावं लागलं तर त्याचं बिंग फुटणार होतं; पण मर्क्विन म्हणाला की, त्याला डॉक्टरची निवड करण्याची मुभा आहे आणि चेकदेखील पुढच्या तारखेचा देता येईल. मग मात्र त्यानं फॉर्म्सवर सह्या केल्या. या पॉलिसीची लाभार्थी म्हणून त्यानं रूथचं नाव घातलं. हा निर्णय डेव्हिडच्याही पसंतीला उतरेल, असं त्याला वाटलं.

“थँक यू, मित्रा. आता मी तुला आणखी त्रास देणार नाही,” मर्क्विन म्हणाला. निरोप घेताना त्यानं शेवटचा शेरा मारलाच, “याचा तुला कधीच पश्चात्ताप होणार नाही.”

आठवडाभरानं पॅट त्याच्या डॉक्टरांकडे गेला. तपासणी झटपट उरकली, कारण पॅटनं अलीकडेच सगळ्या तपासण्या करून घेतल्या होत्या. त्या वेळी पॅट काहीसा अस्वस्थ असल्याचं डॉक्टरांना आठवत होतं आणि त्याला क्लीन चिट दिल्यानंतर त्यानं टाकलेला सुटकेचा निःश्वासही आठवत होता. ते म्हणाले, “पॅट्रिक, तुला फारसं काही झालेलं नाही. दमा आहे; पण तोही आता आटोक्यात आहे.”

आठवड्यानं मर्क्विनचा फोन आला. डॉक्टरांनी पॅटची प्रकृती उत्तम

असल्याची ग्वाही दिली होती आणि मर्किनची नोकरीही शाबूत राहिली होती.

“ऐकून आनंद झाला,” पॅट म्हणाला. “पण माझ्या चेकचं काय?”

“या महिन्याच्या शेवटच्या दिवशी मिळेल. काही सोपस्कार व्हायचे बाकी आहेत. तुझ्या पॉलिसीचा पहिला हप्ता जाण्याच्या २४ तास आधी मिळेल. दोन्ही बाजूंनी तुझा फायदाच आहे.”

पॅटनं महिनाअखेरीस डेव्हिडच्या वकिलाला फोन करून चौकशी केली.

“सकाळच्या टपालात तरी नव्हता,” लेव्ही म्हणाले. “मी लगेच त्यांना फोन करून विचारतो. पाठवला नसेल तर आपण लगेच कारवाई करू.”

पण त्याच्या पुढच्या तारखेचा ११०० डॉलर्सचा चेक दिल्याचं लेव्हीला सांगावं की नाही, हा त्याला प्रश्न पडला. कारण तो चेक वटण्यासाठी जेमतेम पुरतील एवढेच पैसे त्याच्या खात्यात होते. मात्र, पुढच्या चेकसाठी नव्हते; पण हे न सांगण्याचा निर्णय त्यानं घेतला. त्याला डेव्हिडचा सल्ला आठवला, “शंका असेल तर मौन पाळ.”

“मी ऑफिसची वेळ संपताना तुला फोन करून काय स्थिती आहे ते कळवतो,” लेव्ही म्हणाले.

“नको,” पॅट म्हणाला. “हा आठवडाभर माझी नाइट ड्यूटी आहे. आताही मी कामावर निघालोय. उद्या सकाळी फोन करा.”

पहाटे परत आल्यावर पॅटला झोप येईना. तो सतत कूस बदलत होता. जर त्यानं दिलेला चेक सकाळी वटवला गेला तर महिना कसा काढायचा, या काळजीनं त्याला घेरलं होतं आणि त्या दहा लाख डॉलर्सचा तर पत्ता नव्हता.

सकाळी ९.३१ ला फोन आला. फोनवर लेव्ही होते. “पॅट्रिक, तू कामावर असताना मला ‘जिनीव्हा लाइफ’मधून फोन आला होता. तू लेव्हीचा गोल्डन रूल मोडलास.”

“लेव्हीचा नियम?” पॅटनं गोंधळून विचारलं.

“हो. अगदी साधा आहे. तुम्ही कुणालाही कसलीही थाप मारा, पण तुमच्या वकिलाशी कधीही खोटं बोलू नका.”

“माझ्या नाही लक्षात आलं,” पॅट म्हणाला.

“तुझ्या डॉक्टरांनी तुझ्या रक्त आणि लघवीचे नमुने जिनीव्हा लाइफकडे पाठवले. ते नमुने आणि डॉ. रॉयस्टनकडे डेव्हिड क्रॅव्हिट्सच्या नावे असलेले नमुने तंतोतंत जुळताहेत.”

मर्किनची फसवेगिरी लक्षात येताच पॅटला भोवळ आली. त्याचं हृदय

वेगानं धडधडू लागलं. त्याच्या पायांमधलं त्राण गेलं आणि तो खाली कोसळला. त्याला जोराची धाप लागली.

“पॅट्रिक, ऐकतोस ना?”

वीस मिनिटांत वैद्यकीय मदत पोहोचली; पण तोपर्यंत पॅट्रिक दम्यामुळे हार्ट अ‍ॅटॅक येऊन गतप्राण झाला होता.

आधी लेव्हीनी पॅटचा ११०० डॉलर्सचा चेक कंपनीनं वटवल्याची बँकेकडून खातरजमा करून घेतली.

त्यानंतर १९ महिन्यांनी पॅटची बहीण रूथ हिला जिनीव्हा लाइफकडून १० लाख डॉलर्स मिळाले; पण त्यापूर्वी ‘लेव्ही, गोल्डबर्ग अँड लेव्ही’ यांच्यात आणि ‘जिनीव्हा लाइफ’ यांच्यात घनघोर कायदेशीर युद्ध झालं होतं.

पॅटचा मृत्यू नैसर्गिक होता आणि त्या क्षणी विमा पॉलिसी अस्तित्वात होती, हे ज्युरींनी अखेर मान्य केलं.

एक मात्र खरं, मर्व्हिन रोबकला या सगळ्याचा चांगलाच पश्चात्ताप झाला.

ई-बुक स्वरूपात उपलब्ध

नवं कोरं

दिव्यांग

लेखक : सुधा मेनन आणि व्ही. आर. फिरोज
अनुवाद : सुमिता बोरसे

किंमत : २९५/-रु. | पोस्टेज : ५०/-रु.

ई-बुक स्वरूपात उपलब्ध

परिस्थितीला शरण जाण्यास नकार दिलेल्या विशेष कर्तृत्व
दाखवणाऱ्या दिव्यांग व्यक्तींच्या प्रेरक कथा

पुस्तक परिचय

वाङ्मय

बाबाराव मुसळे हे मराठी वाङ्मय क्षेत्रातील एक रुळलेलं नाव. कथा, कादंबरी, कविता या तिन्ही साहित्य प्रकारांत गेली पन्नास वर्षे ते सातत्याने लक्षवेधी स्वरूपाचे लेखन करीत आहेत. त्यांच्या जगण्याचा मूलाधार ग्रामीण जनजीवन असल्याने स्वाभाविकच त्यांच्या एकूणच वाङ्मयात ग्रामीण जीवनाचे प्रतिबिंब पडलेले दिसते. 'हाल्या हाल्या दूधू दे', 'पखाल' इ. या कादंबऱ्या, 'मोहरलेला चंद्र', 'झिंगू लुखू लुखू' इ. कथासंग्रह, 'इथे पेटली माणूसगात्रे' हा कवितासंग्रह इ. त्यांची साहित्यसंपदा आहे. त्यांच्या काही कादंबऱ्या प्रकाशनाच्या मार्गावर आहेत. शासकीय, अशासकीय (खासगी साहित्य संस्था) पुरस्कारांनी त्यांना वेळोवेळी गौरविण्यात आले आहे. महाराष्ट्र राज्यातील विविध मान्यवर विद्यापीठांत त्यांच्या कथा-कादंबऱ्या अभ्यासल्या गेल्या आहेत, जात आहेत. त्यांच्या एकूण साहित्यावर आतापर्यंत विविध विद्यापाठांतून पाच अभ्यासकांनी आचार्य पदवी प्राप्त केली आहे आणि काही जण ती प्राप्त करण्याच्या मार्गावर आहेत. त्यांच्या साहित्यकृतींवर एम. फिल. करणाऱ्यांची संख्या मोठी आहे.

बाबाराव मुसळे

“येरे माह्या गब्रू, काय दिवस दाखवला तुवा? माहा जीवन धन्य झालं... परभू, चळवळीनं देलेल्या शहाणपणाच्या आधारावर तुवा हे मातंगवाड्याच्या एकीचं वारूळ कणाकणानं बांधलं... पोर, माह्या पोटी तुह्यासारखा हिरा जन्माले आला मनून मले माह्या जीवनाचं सार्थक झालं असं वाटते...”

येसाजीनं मातंगवाड्याला वारूळ म्हटलं, ते परभूला आवडलं... वारूळावरची शाळेत वाचलेली एक कविता त्याला आठवली. तिच्या ओळी अशा...

वारूळ वारूळ, मुंग्यांचे वारूळ ।

कृमी कीटकांनी, बांधिले देऊळ...॥

खरंच वारूळ हे मुंग्यांसाठी देऊळच नाही तर काय? देवळात शांतता असते; थंडावा असतो; प्रसन्नता असते, समाधान असते; या साऱ्या गोष्टी वारूळातही असतात. सुख, समाधान, शांती, सहकार्य यांचे उत्तम उदाहरण म्हणजे वारूळ...

मुंग्यांचं वारूळ आणि मानवी जीवन यातील साधर्म्य प्रतिकात्मक अर्थानं अधोरेखित करणारी सामाजिक कादंबरी.

(‘वारूळ’ पुस्तकातून)

“हो जी मालक!” इच्छा नसताना पाहुणा हसून बोलला.

“पण तुम्ही एखादी गोष्ट कर मनलं तं नाही मननार नाही मी? मले माह्या गावात नाही करा लागत? वाड-वडिलाचा मनवाच हाये ना जी, कुणबी जैसा दाता नही, मारे बिगर देता नही!”

पाहुण्याच्या बोलण्यानं चहादू घाबरा झाला. ‘हे काय पाहणा बोलला?’ असं त्याला वाटलं, नाहाकच दिनाजी रागं भरायचा?

“खरं हाये रे बुवा तुहं मननं!” गणा म्हणाला,

“पण गड्या मले वाटते, कुणब्याचं फुकाचं खाण्यापरीस असा थोडा घाम गाळून खाल्लं तं तुम्हाले बी पचल्यासारखं व्हईल! मिंधेपणा वाटणार नाही, कसं?”

पटलं, नाही पटलं तरी दोघांनी होकारार्थी माना हलविल्या. खरंही होतं म्हणा ते. भाडोळा मागायच्या वेळी असो, खळे मागायच्या वेळी असो; आगुल हाणणं, उपणण्यासाठी खळ्यातले मदनाचे टोपले भरून देणं, ही कामं करावीच लागतात. फुकट कोणी कसं देईल?

पुन्हा मोगडा सुरू झाला.

आणि संध्याकाळी झाक पडल्यावर मोगडा सुटला. सारं सामान गाडीत टाकलं, तेव्हा दिनाजीनं चहादूच्या, परभूच्या पदरात बारा-बारा ओंजळी गव्हाचं बी टाकलं.

“पाहण्याचं रे?” दिनाजीनं विचारलं.

“मले काहाले जी?”

“काहाले मंजे? आमची का आब गमावतं का? उद्या तुह्या गावाले जाशील अन् तुह्या गावच्या लोकाह्यले सांगशील... अहो, अमक्या गावच्या तमक्या कुणब्याच्या गव्हाच्या पेरण्यावर गेलो तं त्यानं असं असं केलं... ते काय नाही, चहादू, घे तुह्या कापडात.”

“नाही... नाही...” म्हणता जबरदस्तीनं दिनाजी ओंजळी भरू भरू टाकू लागला. ते पाहून चहादूचा अन् पाहुण्याचा ऊर भरून आला.

* * *

“सांगा तुम्हीच यसुदा, म्या काय करावं?” नाथा जीव तोडून बोलत होता. त्याने जे काही सांगितलं, ते सारं खरं होतं.

नाथाचा सनई-चौघड्याचा जोड होता. तसा मुळात तो येसाजीचाच

होता; पण येसाजी गाव कामदारकीच्या कामात गुंतला, तेव्हापासून त्याने सगळा जोड नाथाच्या हवाली केला. पूर्वी येसाजी सनई वाजवायचा. नाथा चौघडा वाजवायचा तर भिकाकडे नुसता पोंघाडा फुकायचं काम होतं. त्याला पोंघाडा वाजवण्याचाही मोठा कंटाळा यायचा. येसाजीनं काम बंद केल्यावर नाथानं त्याचा कवठ्याचा मेहुणा तुकाराम कांबळेला मुद्दाम बोलावून घेतलं होतं. तुकाराम सनई वाजविण्यात उजवा होता. तो चारठाणच्या देवबा साठ्याच्या जोडात सनई वाजवायचा. त्याला नाथानं आपली अडचण सांगितली आणि त्यानंही होकार दिला; त्यामुळे नाथाचा जोड जसा येसाजीच्या कारकिर्दीत चालत होता, तसाच पुढेही चालू लागला.

जवळपासच्या पाच-सहा गावच्या वाजवण्याचं काम नाथाला मिळायचं. लग्न सराईच्या दिवसांत नाथाला, त्याच्या जोडातल्या माणसांना श्वास घ्यायलासुद्धा फुरसत होत नसे. एकदा घर सोडलं की, चार-चार, आठ-आठ दिवस घराचं तोंड दिसत नसे. असं म्हणतात की, लग्नसराईत वाघ भेटलं; पण मांगाचं पिल्लू भेटत नाही. खरं होतं ते.

कालपर्यंत सारं काही सुरळीत चाललं होतं; पण भिकानं काल आडवा पाय घातला.

त्याचं असं झालं. नाथानं उमन्याच्या सोनबा पाटलाच्या पोरीच्या लग्नाची सुपारी घेतली. हे लग्न पुढच्या हप्त्यात शनिवारचं. सोनबा पाटील सुपारी देऊन उठून गेले अन् भिका सोनाटीच्या जगन्नाथ पाटलाला घेऊन आला.

“नाथा, पाटलाच्या पोरीच्या लग्नाची सुपारी घे.” आल्या आल्या भिकानं म्हटलं.

“पण कव्हाचं हाये हे लग्न?”

“पुढच्या सनवारचं.”

“सनवारचं? कव्हाचं? पहाटचं का संध्याकाळचं?”

“संध्याकाळचं” जगन्नाथ पाटील म्हणाला.

“मंग नाही जमत.”

“काऊन?”

“या तिथीची संध्याकाळची सुपारी घेतली म्या!”

“कोणाची?” जगन्नाथ पाटलानं विचारलं.

“उमन्याच्या सोनबा पाटलाची”

“पण म्या याह्याले शब्द देला? मंग असं करना त्याह्याची सुपारी वापस कर; याह्याची घे.”

“सुपारी कशी वापसं करावं त्याह्याची? बुवा खेटरानं मारणार नाही? जबान हाये का काय हाये मनंल? आतालोक तं म्यां कोणाची सुपारी वापस केली नाही...”

“मंग आता कर. त्यात काय मोठं? आपण एन्ही करार मनून नासकी सुपारीच घेतो ना? पैसा आधला तं घेतच नाही ना!”

भिकाचं म्हणणं खरं होतं. करार म्हणून सुपारीच घेतली जायची. खरी किंमत सुपारीला नव्हती, किंमत होती जबानीला. एकदा जबान दिली; मंग जान जाओ का जेहान जाओ; पण दिलेली जबान खरी करून दाखवायची, ही मांगाची रीत होती. यातून मांगाच्या जातीच्या अंगी असणारा इमानदारपणा दिसून येतो... अन् भिका म्हणतो, सुपारी वापस कर... म्हणजे बेमानी कर...

“तसं कसं? सुपारी नासकी असंल, तरी जबानीपुरती तिले लाखाची किंमत हाये. म्या जबान देली, जमाना बदलला तरी जबान बदलता येणार नाही मले.”

“मंग माह्या जबानीचं काय? म्या बी या पाटलाले जबान देली.”

“अरे, पण तूवा तशी परस्पर जबान कशी देली? आपलं काय ठरलं व्हतं?”

कोणाचीही सुपारी घ्यायची असंल, तर ती नाथानंच घ्यावी, परस्पर जोडातल्या दुसऱ्या कोणी घेऊ नये, असं जोडातल्या सगळ्यांनी सुरुवातीपासूनच ठरवलं होतं.

“त्या भानगडी मले नको सांगू?. या पाटलाच्या सुपारीचं बोल.”

“दोन्ही लगनं एकाच येळचे मनल्यावर कसं जमावं? त्यातलं एखादं पहाटंचं असतं तं जमलं असतं!”

“पहाटं लगन लावायची आमच्यात पद्धत नाही.” पाटील म्हणाला.

“तीच तं अडचण आली.”

“भिक्या, तू काय ते ठरव. म्या तुले सुपारी देली मंजे देली. म्या सांगतलं त्या वक्ती हजर राहा वाजवाय. चाललो मी.” जगन्नाथ पाटील जतावून सांगून निघून गेला.

नंतर नाथाचा अन् भिकाचा खूप वाद झाला. शेवटी “मी माहा दुसरा जोड उभा करीन; पण जगन्नाथ पाटलाचं लगन वाजवीनच वाजवीन.” असं

सांगून तणतणत भिका निघून गेला.

हीच भानगड घेऊन नाथा येसाजीकडे आला होता.

येसाजीनं सारं ऐकल्यावर म्हटलं, “भिका लय आडमुठा हाये. कुत्र्याचं शेपूट एकदाचं सरळ करता येईल; पण भिका कोणाच्या बापाचं ऐकणार नाही. त्याच्या तोंडी लागून फायदा नाही. इतके दिवसच त्यो जोडात कसा टिकून राह्यला याचं मले नवल वाटते कव्हा कव्हा?”

“पण मंग मले एका माणसाची अडचण पडंल ना? भिका जोड सोडून गेल्यावर माह्या जोडातल्या पोंघाड्याचं काय?”

“दुसरा कोणी भेटणार नाही का?”

“आता ऐन येळेवर कसा कोण भेटंल?”

येसाजी विचारात पडला. काही वेळानं म्हणाला,

“असं कर, परभूले ने.”

“परभूले? जमंल त्याले?”

“न जमाय काय झालं? मासुळीच्या पिल्याले पव्हणं शिकवा लागत नसते. तसा आपला ह्यो जनमजात धंदा हाये; त्यो शिकायले नवस-सायास करा लागत नाहीत.”

“ठीक हाये.”

“आजपासूनच त्याले पोंघाडा कसा वाजवायचा ते शिकव. दम कसा घ्यायचा, कसा सोडायचा, हे एकदा त्याच्या ध्यानात आलं की, झालं! सनवारच्या आगुदर एखादी लग्नाची तिथ हाये का?”

“हो, हाये बुधवारची.”

“ती घेतली का?”

स्व कर सुस्व

नवं कोरं

लेखक : जेसिका वू

अनुवाद : डॉ. मीना शेटे-संभू

किंमत : ४६०/-रु.

पोस्टेज : ५०/-रु.

नितळ निरोगी त्वचेसाठी आरोग्यदायी आहार

मेहता मराठी ग्रंथजगत : सप्टेंबर २०१९ । ४१

“हो, गावतलीच हाये, मारोती बेल्याच्या पोरीच्या लगनाची.”

“काही हरकत नाही; मी संध्याकाळी धाडून देतो परभूले तुह्या घराकडं, त्याले सांग सगळं समजावून.”

“बरं, जातो मंग?”

“हो, जाय; अन् त्या भिकाच्या तोंडी लागू नको.”

“नाही लागत.”

“जाय.”

नाथा समाधान मनानं घराकडे निघाला. परभूलाही काहीतरी काम मिळते याचं समाधान येसाजीला झालं.

* * *

मात्र, भिका फारच परेशान झाला.

जिथं जिथं चौघड्याचे जोड आहेत, तिथं तिथं तो गेला.

“माह्या चौघड्याच्या जोडात चाला, निदान पुढच्या सनवारची संध्याकाळची सुपारी तरी घ्या.” असा त्यानं आग्रह धरला; पण दोन्हीपैकी एकही गोष्ट शक्य झाली नाही. कशी शक्य होईल? प्रत्येक जोडावाल्यांनी शनिवारच्या सुपाऱ्या आधीच घेऊन ठेवलेल्या होत्या. काय करावं ते त्याला कळेना.

आता त्याला नाथाचा अन् त्याहीपेक्षा येसाजीचा राग जास्त येऊ लागला होता. येसाजीने आपल्या पोराला पोंघाडा वाजवण्यासाठी नाथाच्या हवाली केलं, हे त्याला आवडलं नव्हतं. निदान पोंघाडा वाजवणाराची तरी नाथाला पंचाईत पडावी अन् त्याने आपली मनधरणी करावी, असं त्याला वाटत होतं; पण हा येसाजी पहिल्यापासूनच आपल्या विरोधात काम करतो. हेच काम तो आपल्या मनासारखं कसा होऊ देईल? त्यानं उलट आपल्या विरोधात त्या नाथाचे कान भरले असतील? नक्कीच!

आता काय करावं? शनिवार चार दिसांवर आला, शुक्रवारी जगन्नाथ पाटलाच्या घरची हळद आहे. हळदीच्या दिवशी वाजवायला ये, असं त्यांनी ठणकावून सांगितलं. इथे आपला कशात कशाचा पत्ता नाही. जावावं वापस नाथाकडे? धरावं त्याचे पाय? चाल म्हणावं त्याला? पण मग येईल तो? जर त्याला यायचं असतं तर त्याच दिवशी त्यानं ‘नाही’ म्हटलं नसतं. तो त्यानं दिलेल्या जबानीसाठी जीव घायला तयार आहे. आपल्या जबानीच

काय होईल? आपल्याला जबान पाळता आली नाही, तर पाटील आपला जीव घेतल्याशिवाय राहणार नाही. काय करावं?

रात्र भरावर आली तरी विचाराविचारांत त्याचा डोळा लागत नव्हता. त्याची नजर भोवताल फिरली. त्याची बायको चार पोरांचं लेंढार घेऊन झोपली होती. पाचवा बाज्या त्याच्या अंथरूणावर झोपी गेला होता. पाच पोरं, नुसते खायच्या कामाचे. गणा जरा सटकर झाला. बारा-तेरा वर्षे झाले असतील; पण एका आधल्याच्या कामाचा नाही. समद्या कामाचा लेकाले कटाळाच, कोणतंच काम हरकेजून करणार नाही. शाळेचीही तशीच बोंब पाडली. तिसऱ्या वर्गात नापास झाला अन् बसला घरी. पुन्हा शाळेत जा म्हटलं तर “नाही” म्हणे. काय होईल या पोराचं देव जाणे? एखादा सोयरा सोयरीक घेऊन आला तर लग्न करावं लागेल. बाकीचे पोरं तर त्याच्यापेक्षा लहानच आहेत. तसा गज्या दहा वर्षांचा तरी असंल; पण तेही बेणं गणासारखंच बिनाकामाचं!

“ठीक हाये.”

“आजपासूनच त्याले पोंघाडा कसा वाजवायचा ते शिकव. दम कसा घ्यायचा, कसा सोडायचा, हे एकदा त्याच्या ध्यानात आलं की, झालं! सनवारच्या आगुदर एखादी लग्नाची तिथ हाये का?”

“हो, हाये बुधवारची.”

“ती घेतली का?”

नवं कोरं

उत्तरवांड

लेखक : डॉ. एस्. एल्. भैरप्पा

अनुवाद : उमा कुलकर्णी

किंमत : ३९५/- रु.

पोस्टेज : ५०/- रु.

ई-बुक स्वरूपात उपलब्ध

सीतेच्या आयुष्याचा चिंतनात्मक आढावा असणारी समृद्ध रामकथा...

“हो, गावतलीच हाये, मारोती बेल्याच्या पोरीच्या लगनाची.”

“काही हरकत नाही; मी संध्याकाळी धाडून देतो परभूले तुह्या घराकडं, त्याले सांग सगळं समजावून.”

“बरं, जातो मंग?”

“हो, जाय; अन् त्या भिकाच्या तोंडी लागू नको.”

“नाही लागत.”

“जाय.”

नाथा समाधान मनानं घराकडे निघाला. परभूलाही काहीतरी काम मिळते याचं समाधान येसाजीला झालं.

* * *

मात्र, भिका फारच परेशान झाला.

जिथं जिथं चौघड्याचे जोड आहेत, तिथं तिथं तो गेला.

“माह्या चौघड्याच्या जोडात चाला, निदान पुढच्या सनवारची संध्याकाळची सुपारी तरी घ्या.” असा त्यानं आग्रह धरला; पण दोन्हीपैकी एकही गोष्ट शक्य झाली नाही. कशी शक्य होईल? प्रत्येक जोडावाल्यांनी शनिवारच्या सुपाऱ्या आधीच घेऊन ठेवलेल्या होत्या. काय करावं ते त्याला कळेना.

आता त्याला नाथाचा अन् त्याहीपेक्षा येसाजीचा राग जास्त येऊ लागला होता. येसाजीने आपल्या पोराला पोंघाडा वाजवण्यासाठी नाथाच्या हवाली केलं, हे त्याला आवडलं नव्हतं. निदान पोंघाडा वाजवणाराची तरी नाथाला पंचाईत पडावी अन् त्याने आपली मनधरणी करावी, असं त्याला वाटत होतं; पण हा येसाजी पहिल्यापासूनच आपल्या विरोधात काम करतो. हेच काम तो आपल्या मनासारखं कसा होऊ देईल? त्यानं उलट आपल्या विरोधात त्या नाथाचे कान भरले असतील? नक्कीच!

आता काय करावं? शनिवार चार दिसांवर आला, शुक्रवारी जगन्नाथ पाटलाच्या घरची हळद आहे. हळदीच्या दिवशी वाजवायला ये, असं त्यांनी ठणकावून सांगितलं. इथे आपला कशात कशाचा पत्ता नाही. जावावं वापस नाथाकडे? धरावं त्याचे पाय? चाल म्हणावं त्याला? पण मग येईल तो? जर त्याला यायचं असतं तर त्याच दिवशी त्यानं ‘नाही’ म्हटलं नसतं. तो त्यानं दिलेल्या जबानीसाठी जीव घायला तयार आहे. आपल्या जबानीच

काय होईल? आपल्याला जबान पाळता आली नाही, तर पाटील आपला जीव घेतल्याशिवाय राहणार नाही. काय करावं?

रात्र भरावर आली तरी विचाराविचारांत त्याचा डोळा लागत नव्हता. त्याची नजर भोवताल फिरली. त्याची बायको चार पोरांचं लेंढार घेऊन झोपली होती. पाचवा बाज्या त्याच्या अंथरूणावर झोपी गेला होता. पाच पोरं, नुसते खायच्या कामाचे. गणा जरा सटकर झाला. बारा-तेरा वर्षे झाले असतील; पण एका आधल्याच्या कामाचा नाही. समद्या कामाचा लेकाले कटाळाच, कोणतंच काम हरकेजून करणार नाही. शाळेचीही तशीच बोंब पाडली. तिसऱ्या वर्गात नापास झाला अन् बसला घरी. पुन्हा शाळेत जा म्हटलं तर “नाही” म्हणे. काय होईल या पोराचं देव जाणे? एखादा सोयरा सोयरीक घेऊन आला तर लग्न करावं लागेल. बाकीचे पोरं तर त्याच्यापेक्षा लहानच आहेत. तसा गज्या दहा वर्षांचा तरी असलं; पण तेही बेणं गणासारखंच बिनाकामाचं!

ई-बुक स्वरूपात उपलब्ध

८ वी आवृत्ती

नटरंग

आनंद यादव

किंमत : २३०/-रु.

पोस्टेज : ५०/-रु.

ई-बुक स्वरूपात उपलब्ध

दलित समाजातील एका तमासगीर कलावंत मनाचा आणि त्याच्या अस्तित्वाचा जीवघेणा संघर्ष चित्रित करणारी प्रभावी कादंबरी

पुस्तक परिचय

पिइझा टायगर

अमेरिकेमधील एका आडगावी टॉम मोनाघन यांचा जन्म झाला. त्यांच्या वडिलांचे २९व्या वर्षी निधन झाले. आई किरकोळ कामे करत होती. त्यामध्ये भागेना म्हणून तिने दोन्ही मुलांना काही कुटुंबांत अनाथ मुले म्हणून राहायला पाठवले. तिथे गुरे हाकण्यापासून शेतावरील कामे, घरकामे वगैरे करावी लागली. पुढे त्यांची सोय तिथे अनाथ बालकाश्रमात केली. सैनिकी शिक्षण व जगाच्या विविध भागांत फिरण्याचा अनुभव त्यांना मिळाला. तिथून थोडीफार पुंजी साठवून, निवृत्ती घेऊन ते परतले. त्यांच्या भावाने पिइझा स्टोर चालवण्याचा एक प्रस्ताव आणला आणि त्याने त्यांच्या जीवनाची दिशा पालटून टाकली. '३० मिनिटांत घरपोच पिइझा' हे त्यांनी कंपनीचे ध्येय ठरवले. त्यांच्या नावाची आद्याक्षरे TSM आहेत. ती त्यांनी जणू Thirty Minutes Service अशी व्यवहारात बदलली.

२०००मध्ये अमेरिकेतील फास्टफूड उद्योगातील पाचवी मोठी कंपनी होण्याचा आणि पिइझा घरपोच देणारी जगातील सर्वात मोठी कंपनी ठरण्याचा मान डॉमिनोज पिइझाने मिळवला. २००२मध्ये डॉमिनोजने एकदम ८२ फ्रँचाइझी स्टोअर्स विकत घेऊन कंपनीच्या इतिहासातील सर्वात मोठी खरेदी केली. २००३मध्ये 'यूएसए टुडे' मासिकाने 'चेन ऑफ दि इयर' म्हणून गौरव केला. २००६मध्ये अनेक देशांतील कंपनीचे व्यवहार एका छताखाली आले, ते म्हणजे डॉमिनोज पिइझा इंटरनॅशनल.

पुढे त्यांनी एक बेसबॉल टीम विकत घेतली. त्याला अनेक सन्मान प्राप्त झाले.

टॉम मोनाघन

अनुवाद
डॉ. सुधीर राशिङ्गकर

‘३० मिनिटांत घरेपोच पिझ्झा’ हे उद्दिष्ट ठेवणाऱ्या ‘डॉमिनोज पिझ्झा’च्या-संस्थापकाचे – टॉम मोनाघनचे हे आत्मचरित्र आहे. वयाच्या चौथ्या वर्षी त्याचे पितृछत्र हरपले. त्याचे बालपण अनाथ म्हणून प्रथम काही कुटुंबांत व मग अनाथाश्रमात गेले. नंतर त्याला ‘यूएस मरिन कोअर’मध्ये कार्यानुभव मिळाला आणि त्यामुळे व्यक्तिमत्त्वास आकारही आला. वयाच्या २२ व्या वर्षी त्याने पिझ्झा विकणे हा जीवनोद्देश ठरवला अन् एका छोट्या गावात पिझ्झाचे दुकान थाटले. पुढील २५ वर्षांत त्याचा वटवृक्ष झाला, तो जगभर विस्तारला आणि हजारो डॉमिनोज पिझ्झा स्टोअर्स उभी राहिली. तो कोट्यधीश झाला, त्याने एक उत्तम बेसबॉल संघ विकत घेतला, तसेच उत्तमोत्तम मोटारगाड्या आणि विमानेही!

मग त्याचे मन पालटले आणि त्याने समाजसेवा हे आपले ध्येय ठरवले. तो व्यवसायातून निवृत्त झाला. आपली संपत्ती त्याने सेवाभावी संस्था व धर्मादाय कार्यासाठी दान केली. अशा मनस्वी, धडपडणाऱ्या उद्योजकाचे आत्मचरित्र म्हणजे ‘पिझ्झा टायगर’

त्या डॉमिनक्स पिइझा स्टोअर्सच्या उबदार पाकगृहात काम करताना माझा आत्मविश्वास झपाट्याने वृद्धिंगत होत गेला. होणाऱ्या प्रत्येक पिइझ्याबरोबर मी नवं काहीतरी शिकत होतो आणि आमची विक्री आठवड्याला ७५० डॉलर्सपर्यंत वाढत गेलेली पाहणे हे दिलासा देणारे होते.

पहिल्या आठवड्यात ती ९९ डॉलर्स होती. आजही मी आमच्या स्टोअरच्या शुभारंभाच्या दिवशी वाटणारे ते अपुरेपण विसरू शकत नाही. त्या दिवशी पहिला ग्राहक आला आणि त्याने पिइझाची ऑर्डर दिली. मी वेड्यासारखा त्याच्याकडे टक लावून पाहत राहिलो. तोपर्यंत आयुष्यात मी २-३ पिइझाच बनवले होते आणि तो माझी तिथे पिइझा बनवण्यासाठी चाललेली धडपड पाहतोय, ही जाणीवच मला पंगू करत होती.

सुदैवाने त्याने मला सांगितले, “मी पिइझा नेण्यासाठी २० मिनिटांनी परत येतो”, तेव्हा मला हायसे वाटले. मी स्मितहास्य केले व म्हणालो, “येस, सर!”

चौथ्या व पाचव्या महिन्यात आमची प्रगती पाहून मी अत्यानंदाच्या अवस्थेत गेलो. माझ्या मते, यपसिलांटीमधील डॉमिनक्स पिइझाचा व्यवसाय हाच सर्वात सक्रिय आहे; पण नंतर परिस्थिती बदलली. शाळा-कॉलेजेस बंद झाली आणि त्या पूर्व मिशिगन विद्यापीठाच्या परिसरातले विद्यार्थी उन्हाळी सुट्टीसाठी आपापल्या गावी निघून गेले. विक्री थोडी कमी होईल, हा माझा अंदाज होता; पण ती इतकी तळाला जाईल, हा अंदाज आला नाही. विक्रीत ७५ टक्के घट याला तुम्ही काय म्हणाल? काही काही वेळा रात्रीपर्यंतचा गल्ला जेमतेम ९ डॉलर्सच असायचा, तर आठवडाअखेरीस तो फार तर ५० ते ६० डॉलर्सपर्यंत जायचा. मला वाटते, या धंद्यातील घररणीमुळे मी व माझ्या भावातील तणाव वाढत गेला. ऑगस्टमध्ये जेव्हा आमची भागीदारी संपुष्टात आली, तेव्हा मी अक्षरशः त्या स्टोअरमध्येच निवासाला असायचो. जरी मी दुपारी पाचपर्यंत स्टोअर उघडायचो नाही, तरी त्याआधी पडद्यामागे बरेच काम करावे लागे. मी दर दिवशी ताजे सॉस व पिइझाची कणीक बनवत असे. मग त्यावरचे मांस व भाज्यांचे टॉपिंग तयार करावे लागायचे, त्यांचे तुकडे करून ठेवावे लागायचे. सर्वांत किचकट व वेळखाऊ काम असायचे ते चीजचा कीस

करणे. मी प्रतिज्ञा केली की, मी ते यांत्रिक पद्धतीने करायचा प्रयत्न करीन; पण त्यासाठी रेस्टॉरंटमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या उपकरणात सोईचे असे काही नव्हते. शिवाय इतरही धावपळ होतीच. मला बाजारातून माल खरेदी करून आणावा लागायचा, बिले भागवावी लागायची आणि यातून जरा वेळ मिळाला किंवा काढता आला; तर त्या स्टोअरमध्ये काही ना काही काय सुधारणा करता येतील हे मी पाहायचो, करायचो. मला मुख्य चिंता होती ती पाकगृहातील भट्टीची व पिइझा घायच्या खिडकीची. मी नेहमी त्यात बदल करत राहायचो, हालचाल कमीतकमी कशी होईल ते पाहायचो. माझ्याकडे जी भट्टी (ओव्हन) होती, त्यात भाजण्याचा वेळ कमी होण्याची शक्यता जवळजवळ नव्हतीच; पण पिइझा करण्यासाठी लागणाऱ्या कच्च्या पदार्थाची साठवण, एकत्रीकरण वगैरेत मी वेळेची बचत करू शकत होतो; त्यामुळे सर्वच बाबतींत कमीतकमी वेळात पिइझा कसा तयार होईल याची खटपट करत राहण्याचे मला जणू वेडच लागले होते. त्यासाठी मी सतत धावपळ करायचो.

पण कॅरॉल टेबोइ आणि जय फिलिप्स यांनी पिइझा घरपोच देण्याचे काम केले नसते, तर मला ते स्टोअर चालवणे अशक्यच होते. जर कधी ते जागेवर नसतील; तर मीच फोनवरून ऑर्डर घ्यायचो, पिइझा तयार करायचो- मग स्टोअरला कुलूप लावायचो आणि स्वतःच ग्राहकांना पिइझा घरपोच नेऊन घ्यायचो- ही परिस्थिती तशी थोडी विचित्रच होती.

जर ऐन वेळी काही सामान (पिइझा बनवण्यासाठी) कमी पडले, तर मी गल्ल्यातून पैसे घेऊन शेजारच्या दुकानात खरेदीसाठी जायचो. ज्या दांपत्याचे ते दुकान होते, त्यांना माझी ही धावपळ पाहून कीव यायची. मग ते शिळे फ्रूटपाइज मला १० सेंटमध्ये घ्यायचे. मी आमच्या पाकगृहात जाऊन त्यांचा फडशा पाडायचो. मी नेहमीच भुकेला असायचो. तसा मला पिइझा आवडायचा; पण आपलाच पिइझा खाणे मला परवडण्यासारखे नव्हते. खाल्लाच तर एक तर तो जळका असायचा किंवा एखाद्याने ऑर्डर रद्द केल्यामुळे पडून राहिलेला असायचा.

मात्र, सप्टेंबर उजाडला व पुन्हा एकदा धंघात वाढ होऊ लागली. मग मी प्रथमच माझा म्हणून एक कर्मचारी घेतला, तोही तासाच्या बोलीवर. त्याचे नाव स्टीव्ह लेविस्की. (तो नंतर पोलीस झाला) आणि मग आणखी एक घेतला- त्याचे नाव रॉन ब्राउघ. मी त्या विद्यापीठाच्या पूर्व भागातील

विद्यार्थी वसतिगृहात जाऊन भिंतीवर आमच्या पिइझाची जाहिरात लावली. तसेच आमच्या डिलिव्हरीच्या गाडीवरही आम्ही आमच्या पिइझाची जाहिरात लावली. गेल्या वर्षीच्या सरासरी विक्रीपेक्षा आता दुप्पट विक्री होऊ लागली. मी दर आठवड्याला ४०० डॉलर्सचा नफा खिशात घालत होतो. या पद्धतीनेच होत राहिले, तर माझे वर्षाचे उत्पन्न २०००० डॉलर्सवर गेले असते. माझ्या दृष्टीने ते एक उल्लेखनीय उत्पन्न झाले असते, जरी ते माझ्या महत्वाकांक्षा पूर्ण करण्यासाठी पुरेसे नव्हते तरी!

माझा नफा वाढण्याचे एक कारण म्हणजे, आम्ही आमच्या यादीतून ६ इंची पिइझा गाळून टाकला. तो विद्यार्थ्यांमध्ये लोकप्रिय होता तरी आमच्या दृष्टीने ती एक डोकेदुखी होती आणि मला हेही कळले की, तो बनवण्याचा खर्च मोठ्या पिइझापेक्षा जास्त आहे. एक दिवस आमच्याकडे भरपूर ऑर्डर्स आल्या आणि त्या पुऱ्या करता-करता आमची तारांबळ उडाली; डोळ्यांपुढे काजवे चमकू लागले. मग पटले की, अशा गर्दीला सामोरे जायचे असेल, तर उत्पादन सुरळीत करायला हवे. मग अगदी नाइलाज म्हणून आम्ही लहान आकाराचा पिइझा यादीतून काढून टाकला. भीती वाटली की, यामुळे धंद्यावर परिणाम होईल; पण तक्रारी तशा फार गंभीर नव्हत्या. उलट, मला सुखद आश्चर्याचा धक्का बसला की, आमचा धंदा अधिक वाढला, उत्पन्नही वाढले. बऱ्याच दिवसांनंतर पहिली संध्याकाळ अशी गेली की, आम्ही ऑर्डर्स व्यवस्थित हाताळल्या; कुणीही आरडाओरडा केला नाही आणि आमची विक्री नेहमीपेक्षा ५० टक्के अधिक झाली. तेव्हा आम्हाला कळून चुकले की, लहान पिइझा बनवायला जेवढा वेळ लागतो, तेवढाच मोठा बनवायलाही लागतो आणि त्याची डिलिव्हरी घायलाही तेवढाच वेळ जातो. डॉमिनोज पिइझाच्या इतिहासातील हे निष्कर्ष सर्वात महत्वाचे व दूरगामी परिणामाचे ठरले.

अशीच परिस्थिती आमच्या यादीतून सबमरिन सँडविचेस काढून टाकण्याच्या वेळी निर्माण झाली. एका रविवारी- जो अगदी गर्दीचा वार असतो- आमच्याकडे नेहमीपेक्षा निम्मेच कर्मचारी होते आणि कुणाचा तरी बळी घायला हवा होता; मग आम्ही त्या सबमरिन सँडविचला काट मारली; पण त्याचा आमच्या उत्पन्नाच्या वाढीवर झालेला परिणाम पाहून आम्ही चकित झालो. आम्ही यादीत काटछाट केली, पण धंदा वाढला- हा एक महत्वाचा धडा आम्ही शिकलो.

माझ्या अंतर्मनाने सांगितले की, डॉमिनिक्स पिइझामध्ये काही अघटित घडणार आहे; पण नेमके काय, ते मला माहित नव्हते. मला वाटले, इथे यपसिलांटीमध्ये मी करतोय ते यशस्वी झाले, तर इतर शैक्षणिकदृष्ट्या प्रसिद्ध गावांतसुद्धा (माझे पिइझा स्टोअर) यशस्वी होईल. मग मी जगाच्या पंचांगातून (वा विश्वकोशातून) इतर गावांत किती विद्यार्थी घेतले जातात- शाळा आणि विद्यापीठात- याची माहिती जमवणे चालू केले. त्यातून मला आणखी कुठेकुठे पिइझा स्टोअर उघडता येतील, याचा अंदाज घेता आला. आमच्या एका ग्राहकाने सुचवले की, माउंट प्लेझंटमधील सेंट्रल मिशिगन विद्यापीठ संकुलातील पिइझा स्टोअर घरपोच पिइझा फुकट देत नाही, त्यासाठी जादा पैसे घेतात. अॅन आर्बर् आणि यपसिलांटीमध्ये मात्र घरपोच सेवा मोफत ही नेहमीची प्रथा होती. “तुझे तिथे छान चालेल,” त्याने मला विश्वास दिला आणि ते माझ्या डोक्यात पक्के बसले.

मी आणि माझ्या भावाची भागीदारी संपुष्टात येण्यापूर्वी एक दिवस आधी एक अगदी परिचित वाटणारा माणूस आमच्या स्टोअरमध्ये आला आणि त्याने पिइझाची ऑर्डर दिली.

मी विचारले, “तुम्ही त्या रेड्स राइट स्पोर्टमधले आचारी तर नाही?”

“हो, जिम गिलमोर.” त्याने मला स्मितहास्य करत म्हटले आणि शेकहँड करण्यासाठी हात पुढे केला. “पण मी आता रेड शेल्टनमध्ये काम करत नाही. मी आता मिशिगन विद्यापीठाच्या वसतिगृहात आचारी म्हणूनकाम करतो.”

त्यानंतर आम्हा दोघांत बराच वेळ रेस्टॉरंटच्या व्यवसायावर भरपूर

महाकवि
श्रीकालिदासाचे
॥ मेघदूत ॥

८ वी आवृत्ती

अनुवाद : शान्ता ज. शेळके

निसर्ग आणि मानवी मनाचा सौंदर्यपूर्ण भाषेत
वेध घेणारं महाकाव्य

किंमत : १३०/-रु. । पोस्टेज : ५०/-रु. । ई-बुक स्वरूपात उपलब्ध

मेहता मराठी ग्रंथजगत : सप्टेंबर २०१९ । ५१

गप्पा झाल्या. त्यातून मला असे कळले की, त्याने अॅन आर्बरमध्ये 'पिइझा फ्रॉम प्रॉप' नावाचे लोकप्रिय पिइझा स्टोअर स्थापन केले होते आणि देशातील बहुधा ते पहिलेच घरपोच पिइझाची सेवा मोफत देणारे स्टोअर होते- किमान माझ्या ऐकिवातले तरी! मी फारच प्रभावित झालो.

त्यानंतर गिलमोर आमच्या स्टोअरमध्ये बऱ्याच वेळा येत राहिला. मी आमच्या गप्पांची वाट पाहत राहायचो. त्याने सर्व बाजूंनी रेस्टॉरंटच्या व्यवसायाचे निरीक्षण केले आणि त्यामध्ये निरनिराळ्या पद्धती कशा चालतात, याविषयी त्याच्या गोष्टी ऐकवण्यात त्याला आनंद वाटायचा. मला वाटलं, मला त्याच्याकडून बरंच काही शिकायला मिळतंय.

जिम म्हणजे अगदी जिगर असामी होती. तो इलिनॉइसमधील डेकाटूरमधून आला होता. त्याचे वडील व्हिस्की विक्रेता होते आणि त्यांच्याकडून जिमने व्हिस्कीची चव पाहायची सवय घेतली. तो थोडाफार तिच्या आहारीही गेला होता. त्यापायी अनेक रेस्टॉरंटमध्ये त्याचे दिवाळे निघाले होते. त्याचा चेहरा काळवंडला होता आणि दरवर्षी तो जास्तच वयस्कर वाटू लागला होता; पण त्याने आपल्या पूर्वीच्या व्यसनासंबंधी बोलण्यात कधी हात राखला नाही. त्याने सांगितले की, अल्कोहोलिक्स अॅनॉनिमसने त्याला व्यसनावर नियंत्रण मिळवण्यात बरेच सहकार्य केले. त्याबद्दल तो देवाचे आभार मानायचा आणि नंतर त्याचे ते व्यसनही कायमचे सुटले. जसजशी त्याची-माझी घसट वाढली, त्याला मी चांगला ओळखू लागलो; तसतसे जिमला माझ्या पिइझा व्यवसायातील संभाव्य वाढीविषयी कौतुक वाटून ते वाढत गेले. पुढे त्याच्या बोलण्यावरून तो काही कट आखतोय की काय, असे मला वाटू लागले. अर्थातच, त्याला काही व्यावसायिक करार करण्यात स्वारस्य असावे, असे वाटू लागले.

एक दिवस तो कुजबुजत्या आवाजात म्हणाला, "अरे, माझ्याकडे पिइझा सॉसची एक गुप्त पाकक्रिया आहे. ती मी 'प्रॉप्स' स्टोअरकरता विकसित केली होती. तुला ती हवी का?" मला विश्वास होता की, लान्सिगमधून माहिती घेऊन विकसित केलेले आमचे सॉस अधिक चांगले होते; पण मी त्याला म्हटले की, त्यापेक्षा त्याने आमच्या स्टोअरमध्ये येऊन काम करावे, त्यात मला स्वारस्य आहे.

मला वाटले, यामुळे आम्ही यशस्वीपणे एकत्र येऊ. त्याने काही वेळ विचार केला मग सांगितले की, त्याला ते कबूल आहे; पण तो आलाच तर

समान भागीदारीच्या पद्धतीनेच येईल, हे सांगण्यासही तो विसरला नाही.

मी त्याला ४९ टक्क्यांपर्यंत भागीदारी घेण्याबद्दल विनवले; पण बहुधा त्याने हेरले असावे की, मलाच गरज आहे. तो त्याच्या निर्णयावर ठाम राहिला अन् शेवटी मी विरघळलो. त्याने मला त्याच्या ५० टक्के भागीदारीच्या रकमेपोटी ५०० डॉलर्स देण्याचे मान्य केले; पण हेही सांगितले की, आता त्याच्याकडे तेवढी रोख रक्कम नाही. मी म्हटले, “ठीक आहे, तुझ्या सवडीने दे.”

त्या कराराने मी चांगलाच उल्लसित झालो होतो. मला वाटले, जिमच्या अनुभवामुळे थोड्याच काळात धंदा वाढण्यास मदत होईल. मग आम्ही दोघांनी माउंट प्लेझंटला भेट दिली आणि जिथे आमचे पिझ्झा स्टोर उघडता येईल, अशी जागा पाहिली. ती काही फार मोठी नव्हती. एका गल्लीतील सिमेंटची जमीन असलेली ती छोटी जागा होती. मी वापरलेला एक जुना रेफ्रिजरेटर, एक ओव्हन आणि एक जुने स्टेनलेस स्टीलचे काउंटर आणले. ही माझी गुंतवणूक २२०० डॉलर्सची झाली. मी नेहमी वाट पाहत राहिलो की, हा माझा भागीदार त्याने वचन दिल्याप्रमाणे स्वतःच्या भागीदारीचे ५०० डॉलर्स व्यवसायात कधी घालणार याची; पण त्याने त्याचे नावही काढले नाही, तेव्हाही व नंतरही कधी. जिम गिलमोरच्या बाबतीत सांगायचे, तर ते देण्यास त्याच्या दृष्टीने योग्य वेळ ती असती; जेव्हा त्याला ते भागीदारीचे पैसे व नरकातील हॉकी टीमचा गोलकीपर होणे यातून निवड करायची झाली, तरच!

ई-बुक स्वरूपात उपलब्ध

१४वी आवृत्ती

भूलभुलैया

व. पु. काळे

जीवनाशा फुलवणाऱ्या
उत्कट कथांचा संग्रह

किंमत : १५०/-रु. । पोस्टेज : ५०/-रु. । ई-बुक स्वरूपात उपलब्ध

मेहता मराठी ग्रंथजगत : सप्टेंबर २०१९ । ५३

पुस्तक परिचय

ते
१२७
तास!

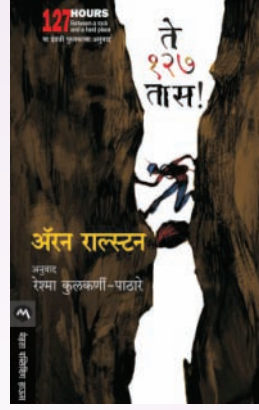

अॅरन राल्स्टन हा अमेरिकेतील एक साहसप्रिय यांत्रिकी अभियंता व प्रेरणादायी भाषणे देणारा वक्ता आहे.

सदर प्रसंग अत्यंत चित्तथरारकरित्या आणि तितक्याच खरेपणाने, अॅरनने 'बिटवीन अ रॉक अॅण्ड अ हार्ड प्लेस' ह्या आपल्या आत्मचरित्रात कथन केला आहे. तसेच, २०१० साली प्रदर्शित झालेल्या '१२७ अवर्स' ह्या चित्रपटाचे कथानकही अॅरनवर ओढवलेल्या भीषण प्रसंगावरूनच प्रेरित झालेलं आहे. ह्या चित्रपटामध्ये अॅरनची भूमिका जेम्स फ्रॅन्को ह्या अभिनेत्याने वठवली आहे.

इतका भयंकर अपघात झाल्यानंतरही, अजिबात खचून न जाता, अॅरनने आपलं गिर्यारोहण तितक्याच जोमाने सुरू ठेवलं. इतकंच नव्हे तर त्यानंतर त्याने 'कोलोरॅडो फोर्टीनर्स' म्हणून ओळखले जाणारे, कोलोरॅडो येथील अत्यंत कठीण चौदा सुळके भर हिवाळ्यामध्ये सर करून, तसं करणारी पहिली व्यक्ती असण्याचा नवा विक्रम प्रस्थापित केला.

अॅरन राल्स्टन
अनुवाद
रेश्मा कुलकर्णी-पाठारे

अतिशय दुर्गम अशा ऊताह कॅनियन बेटावर साहसी सफर करताना, अॅरन राल्स्टन तिकडच्या निसर्गसौंदर्यामध्ये पूर्णपणे रममाण झाला होता. अशातच अचानक दुपारी २.४१ वाजता, एका निमुळत्या खिंडीमधला ८०० पौंड वजनाचा महाकाय दगड धरंगळत खाली येऊन हातावर असा काही आदळला की त्याचा उजवा हात त्या दगडाच्या आणि खिंडीच्या भिंतीच्या मध्ये विचित्रपणे अडकून पडला. त्यापुढचे सहा दिवस अॅरनसाठी पुरेसं अन्न, पाणी व गरम कपड्यांअभावी, नरकाची सैर करण्याइतपत यातनामय ठरले. ते सहा दिवस त्याने कसे काढले असतील याची नुसती कल्पना केली तरी अंगावर काटा येतो. आपण या दुर्गम ठिकाणी अडकलो आहोत याची कुणाला खबर देणं अशक्य आहे व आपल्याकडील अन्नपाणी संपलं की आपण इथेच अडकून मरून जाऊ, ही जाणीव झाल्यावर ज्या अकल्पित आणि चित्तथरारक पद्धतीने स्वतःची सुटका करून घेतली, त्याचेच वर्णन म्हणजे हे रोमांचकारी पुस्तक 'ते १२७ तास.'

प्रामाणिक, प्रेरणादायी आणि थक्क करणाऱ्या अशा या कथेला, साहसकथांच्या पंक्तीमध्ये मानाचे स्थान मिळाले आहे.

(‘ते १२७ तास’ पुस्तकातून)

द नार्ईट शिफ्ट

आपण जाणतो, की हरलेला मनुष्य अखेर प्रतिकार करणं सोडून देतो आणि आपल्या जल्लादाच्या हातातील शस्त्रासमोर निमूट नतमस्तक होतो.

- एडवर्ड अँबे, डेझर्ट सॉलिटियर

मी घड्याळ तपासलं; संध्याकाळचे ४.१९ वाजलेले होते. मला इथं अडकून दीड तास लोटला होता. त्यांपैकी अर्धा वेळ, मी सुरीनं तो अजस्र खडक फोडण्याच्या विफल प्रयत्नांत गुंतलो होतो. रात्री ९ वाजेपर्यंत उजेड असेल; पण त्यानंतर मला टोपी वर लावलेल्या लहानशा दिव्यावर अवलंबून राहावं लागेल. नशीब मी ती टोपीतरी सोबत आणली होती. एरवी एवढ्या कमी काळाच्या भटकंतीवर मी ना सुरी सोबत घेतो आणि ना ही दिव्याची टोपी. या वेळी कुठल्या अंतःप्रेरणेनं या गोष्टी सोबत घेतल्या, देव जाणे! कदाचित केल्लीच्या पुस्तकामध्ये, डोंगरांमधले चित्र-विचित्र किडे आणि सरपटणारे प्राणी शोधण्यासाठी दिवा सोबत ठेवा, हे वाक्य कुठंतरी डोक्यात बसलं असेल, झालं! आता त्या दिव्याचा वापर करून, माझा हात ज्या फटीमध्ये अडकलेला होता, तिचं निरीक्षण करत होतो.

एक महत्त्वाचा मुद्दा जो माझ्यात डोक्यात फिरत होता तो असा की, माझ्या मनगटामुळे त्या खडकाचं नेमकं किती वजन झेललं जातंय? जर तितकंसं वजन पेललं जात नसेल, तर मला तो खडक काढताना फारसे कष्ट करावे लागणार नाहीत. पण जर ते वजन जास्त असेल, तर मात्र मला त्याला अशा कुठल्यातरी ठिकाणी ढकलावं लागेल जे त्याचं वजन पेलू शकेल आणि परत तो खडक माझ्या मनगटावर येऊन आदळणार नाही. सध्यातरी, माझ्या लेखी तशी जागा म्हणजे खिंडीची भित्तच आहे; पण ज्याअर्थी खिंडीची भित्त आणि खडकामध्ये नेमकी माझ्या मनगटाच्या वरती आणि खाली फट आहे, त्याअर्थी प्रसंग गंभीर आहे. मनगट मोकळं करायला मला बरीच मेहनत घ्यावी लागणार आहे. ‘चला अँरन साहेब, सुरीने खडक फोडायला घ्या...’ असं स्वतःशी पुटपुटत मी पुन्हा धीर एकवटून कामाला लागलो.

‘मी अडकलेलो आहे’ या मुद्द्यावर विचार करायचा नाही, असं मी ठरवलं. सतत त्या एकाच गोष्टीवर मल्लिनाथी करून मी इथून मुक्त होणार नव्हतो. त्यापेक्षा, मुक्त होण्यासाठी जमतील ते प्रयत्न करावे असा विचार

करून मी खडकामध्ये कुठे काही छेद, भेगा दिसत आहेत का हे बघण्याचा प्रयत्न करू लागलो. माझ्या मनगटापासून साधारणतः ६ इंचांवर, खडकावर एक असा छेद होता जिथं कदाचित सतत घण घालून काहीतरी काम बनू शकलं असतं. मग मी माझ्या ३इंच लांब पातीच्या सुरीनं घण घालू लागलो. आता माझं लक्ष पूर्णपणे त्या कामावर केंद्रित झालं. वेदना, भीती, काळजी या गोष्टींचा तात्पुरता विसर पडला. सगळं लक्ष आता या छेदाचा पूर्णपणे वापर करून खडक फोडण्यावर केंद्रित झालं. अजून एखादं चांगलं लक्ष्य गमवत नाहीये, ह्याकडेही माझं बारीक लक्ष होतं.

पण कितीही मेहनत घेतली, तरी खडकामध्ये काहीही ठोस फरक पडला नाही. उलट, माझ्या सुरीच्या धातूचेच निशाण आता त्या खडकवर दिसू लागले. म्हणजे मी उगाच सुरीची धार घालवत बसलो होतो! मग मी त्या खडकाचं जवळून निरीक्षण केलं. ज्याअर्थी त्यानं माझ्या धातूच्या सुरीला इतकी टक्कर दिलेय, त्याअर्थी हा पूर्णपणे वाळूचा खडक नव्हे. यामध्ये झीजयुक्त दगडाचा बराच अंश दिसतोय, ज्यामुळे तो टणकसुद्धा झालाय आणि कणखरसुद्धा. एरवी गिर्यारोहण करताना असा खडक सापडणं ही पर्वणी असते; पण सध्यातरी ती माझ्यासाठी वाईट वार्ता होती. मग मी दुसरी शक्कल लढवली. खडक फोडण्यापेक्षा, मागची भिंत फोडता येते का असा विचार केला; कारण जर भिंत फुटली तर खडक आपोआप घरंगळून खाली जाईल असं माझं अनुमान होतं. मग मी सुरीचा मोर्चा भिंतीकडे वळवला. मात्र, पहिलाच वार केला आणि माझा हात कापता-कापता राहिला! मला लक्षातच आलं नाही की माझा हात मध्ये येईल!

सततच्या परिश्रमांनी माझा डावा हात ठणकू लागला. त्याला जरा आराम देऊन, मग उजव्या हातावर जमा झालेले वाळूचे कण झटकून टाकले. मग थोड्या वेळाने, मी पुन्हा खडक फोडण्याच्या नादाला लागलो. काही नाही, तर त्या भयाण शांततेत, दगडावर उमटणारा सुरीचा आवाज माझा एकटेपणा काहीसा कमी करत होता. पण कितीही जोमानं करायचं म्हटलं, तरी बोट्याच्या सांध्यांना इजा होऊ नये म्हणून मला एका ठरावीक वेगापेक्षा जास्त वेगानं ते काम करता येत नव्हतं. खरं तर, खडकाचा बोटभर भाग जरी निखळून पडला, तरी काम फत्ते झालं असतं. पण खडक काही ढिम्म बधेना!

अजून तासभर असाच गेला. संध्याकाळचे ६ वाजले होते. अपघात होऊन ३ तास लोटले होते. हवामान गरम म्हणावं असंच होतं. मी पुन्हा

एकदा हातावर जमलेली धूळ झटकून, काही प्रगती झालेय का, याचा आढावा घेतला. शक्य होईल तितकं खडकाच्या फटीमध्ये डोकावून, त्याच्या खनिज घटकांची पुन्हा एकदा तपासणी करून याचा अंदाज घेऊ लागलो, की तिथं असं कुठलं मऊ खनिज आहे की ज्यावर घण घालून मी हा खडक फोडू शकतो? पण खरं तर मी पराकोटीच्या आशावादानं विचार करत होतो. एखाद्या भूगर्भशास्त्रज्ञाच्या निरीक्षणशक्तीची दैवी अनुज्ञा झाली, तरच मला असले काही शोध लागणं शक्य झालं असतं!

त्या क्षणी मला असं वाटू लागलं की मी जगातल्या सर्वांत भयावह तुरुंगामध्ये डांबलो गेलो आहे. इथं मी सर्वस्वी एकटा आहे आणि तेसुद्धा अगदी इतक्याशा पाण्यावर. वाळवंटातून भटकंती करताना किमान ४.५ लिटर पाणी सोबत घ्यायचं असतं. पण माझ्याकडे जेमतेम काही मिलिलिटर पाणी बाकी होतं! यावर मी किती तग धरू शकणार? फार फार तर सोमवारपर्यंत. अगदीच डोक्यावरून पूर म्हणजे मंगळवार सकाळपर्यंत. त्यानंतर काय?

सदर भीती मनात डोकावल्यानंतर मी अजूनच जोमानं खडक फोडण्याचा प्रयत्न करू लागलो. पण मग, एके क्षणी मला प्रचंड निराशा दाटून आली! 'कोणाला फसवतोय मी? स्वतःलाच ना? गेले कित्येक तास मी या निरर्थक उद्योगामध्ये स्वतःला मग्न ठेवायचा प्रयत्न केलाय. पण त्याचा उपयोग काय झालाय? शून्य! खडक तर तसूभरही फुटला नाहीये आणि माझी शक्ती मात्र उगाच वाया गेलेय. छे! यात अर्थ नाही. बरं, कोल्हाट्यासारखे पाय उडवून वरच्या खडकावर चढून, तिथून हा खडक ढकलण्याचा प्रयत्न करायचं म्हटलं, तर वरचा खडक किमान १० फूट उंचीवर आहे. म्हणजे, हा नादसुद्धा सोडूनच दिलेला बरा. थोडक्यात असं की, खडक फोडण्याचं काही साधन सोबत नसताना वरच्या खडकावर चढणं अशक्य असताना आणि मुख्य म्हणजे पाण्याचा अभावी, इथं जास्त काळ लटकून नशीब अजमावण्यात अर्थ नव्हता. थोडक्यात, आता माझ्यासमोर एकच पर्याय उपलब्ध होता: 'मला माझा हात कापून काढावा लागणार आहे.'

मोठ्या शौर्याने जरी मी हे मनात घोटत असलो, तरी ते शब्द घशाबाहेर पडल्यावर, घशाला कोरड पडली! लगेच मनातून दुसरा आवाज आला 'नाही! मी हे नाही करू शकत!'

'तुला हे करावंच लागेल. नाहीतर इथं असाच मरशील!'- पहिला

आवाज.

मी मनातल्या मनात स्वतःशीच भांडतोय या विचारानं मला त्याही परिस्थितीत हसू आलं.

पण मला माहिती होतं, की कितीही आव आणला तरी मी स्वतःच्या हातानं स्वतःचाच दुसरा हात कापण्याइतपत शूर नव्हतो. म्हणून मग, मी सुरीनं खडक फोडण्याचं काम सुरू ठेवलं. मला ठाऊक होतं, की ती निरर्थक क्रिया आहे; पण मन गुंतवून ठेवायला ती चांगली ठरत होती. सूर्य आता अस्ताला जाऊ लागला होता. डोक्यावरचं आभाळ हळूहळू अंधारत चाललं होतं. सुरीची धारही बोथट होऊ लागली होती. मग, मी सुरीच्या दुसऱ्या बाजूने प्रयत्न करू लागलो.

माझी ही क्रिया सुरू असताना, मला का कुणास ठाऊक, पण उताहशी झालेल्या माझ्या पहिल्या भेटीची आठवण होऊ लागली. १९९०मध्ये मी माझ्या कुटुंबासोबत पहिल्यांदा इथं आलो होतो. हायस्कूलचं माझं पहिलं वर्ष होतं. आम्ही इथल्या प्रसिद्ध 'ग्रँड कॅन्यन'ला जाण्याआधी, कॅपिटॉल रीफ, ब्रीस कॅन्यन आणि झीयॉन कॅन्यनला गेलो होतो. मला खरं तर या सुट्टीबद्दल काडीचाही उत्साह नव्हता. माझे सगळे मित्र स्कीइंगसाठी किंवा मेक्सिकोसारख्या अनोख्या ठिकाणी सुट्टी घालवायला जात होते; आणि मी? मी उताहसारख्या कंटाळवाण्या जागेला जात होतो.

सदर सुट्टीची, माझ्या दृष्टीने, एकच सकारात्मक बाजू होता- ती म्हणजे, बेटी डॅर या आमच्या कुटुंबमैत्रिणीची आम्हाला लाभणारी साथ. ओहायोमधली बेटी म्हणजे वाचनात आणि भटकंतीमध्ये समान सरस अशी

एका लालसेने

नवं कोरं

लेखिका : मंजुल बजाज

अनुवाद : डॉ. शुचिता नांदापूरकर-फडके

किंमत : ३२०/-रु. | पोस्टेज : ५०/-रु.

ई-बुक स्वरूपात उपलब्ध

मानवी लालसेचे अनेक पदर उलगडत जात मनात तळ ठोकून बसणारी व्यक्तित्वं मांडणाऱ्या विलक्षण कथा...

मेहता मराठी ग्रंथजगत : सप्टेंबर २०१९ | ५९

स्त्री! तिच्या वाचनाचा व्यासंग अतिशय दांडगा होता आणि तितकाच तिला भटकंतीचाही प्रचंड नाद होता. या दोन्ही गोष्टींसाठी ती माझ्यासाठी एखाद्या तारकेसमान होती! अतिशय सकारात्मक वृत्तीची, सगळ्यांची काळजी घेणारी आणि ज्ञानाचा कोष असणाऱ्या या विलक्षण स्त्रीला मैत्रीण म्हणण्याचा मान मिळाला, हे मी माझं भाग्य समजतो. १९३०च्या काळात, बेटीला पोलिओ या आजारानं ग्रासलं होतं. त्यामुळे, तिचं कंबरखालचं शरीर लुळं पडलं होतं. आपल्या या असाध्य आजारावर तिनं मात केल्यामुळे असेल कदाचित, पण बेटीइतकी सकारात्मक वृत्तीची व्यक्ती मला आजतागायत सापडलेली नाहीये. तिला प्रत्येक व्यक्तीमध्ये काहीतरी चांगलं दिसायचं; काहीतरी गुण दिसायचे. तिला कधीच कुणाचा राग यायचा नाही वा द्वेष वाटायचा नाही. सतत कुणालातरी मदत करण्याच्या तयारीत असलेल्या बेटीनं तुरुंगातल्या लोकांना लिहा-वाचायला शिकवलं होतं. तिनं त्यांच्यासाठी खास मासिकं आणली होती; त्यांना एकमेकांसोबत सलोग्यानं काम करायला शिकवलं होतं.

पोलिओमुळे, बेटीला कुबड्यांचा आणि पायासाठीच्या विशिष्ट साधनांचा आधार घ्यावा लागायचा. पण कधीकधी ती आपल्या ओहायोच्या घरी त्यांचा आधार नाकारून, पाय फरफटतसुद्धा चालायची. तिच्या गाडीला विशिष्ट उपकरणं बसवली होती, जेणेकरून तिला स्वतःची गाडी चालवत हवं त्या ठिकाणी जाता यायचं. आमच्यासोबत राष्ट्रीय उद्यानांमध्ये भटकंती करताना तिचा 'पोनी' - अर्थात, तिची विद्युत चाकाची खुर्ची - सोबत असायची. जिथं पोनीला नेता यायचं नाही, तिथं माझे बाबा तिला आपल्या हातात घेऊन जायचे! अवघ्या ९० पौडांची तर मूर्ती बेटीची! तिला उचलून नेण्यात काहीच कष्ट पडायचे नाहीत. कधी जर डोंगराचं चढण फार उंच असेल आणि पोनीला ते झेपत नसेल, तर मी आणि माझ्या बहिणीमध्ये बेटीचा पोनी कोण ढकलणार यावरून जबरदस्त जुंपत असे. 'ब्रीस कॅन्यन'ला एके प्रसंगी आमच्यात अशीच जुंपली, आणि मी जिंकलो. बेटीच्या पोनीला तिथल्या एका पर्वताच्या टोकावर नेऊन पोहोचवल्यावर मी एका हातानं खुर्ची धरून जरा आळस देत होतो, इतक्यात बेटी उद्गारली, "अरे अॅरन, बघ, बघ, ते बघ!"

बेटीच्या त्या आग्रहानं मी चटकन समोर बघितलं आणि तिथलं विलक्षण दृश्य पाहून माझ्या हातातून तिची खुर्ची निसटली कशी नाही, याचं मला

आजही आश्चर्य वाटतं. आमच्या समोर ३०० फूट खोल आणि दोन्ही बाजूंना सुमारे अर्धा मैल दरी पसरली होती. त्यामध्ये निरनिराळ्या उंचीचे नारंगी आणि गुलाबी रंगांच्या दगडांचे मनोरे उभे होते. त्या क्षणी, मला त्या दरीमधून इस्ततः धावत त्या सगळ्या मनोऱ्यांना हात लावून येण्याची इच्छा अनावर झाल्याचं आजही आठवतं. सिनेमामधल्या एखाद्या 'सुपरहीरो'प्रमाणे आपल्याला उडता आलं आणि या सगळ्या मनोऱ्यांच्या टोकांना स्पर्श करता आला तर काय मज्जा येईल, असा विचार केल्याचं आजही लक्षात आहे. त्या ठिकाणाहून निघण्याची वेळ झाली, तेव्हा मनात जे रिकामपण भरून आलं, ते आजही स्मरणात आहे. मला वाटतं, माझं भटकंतीचं वेड खऱ्या अर्थानं तिथपासून रुजलं गेलं. वयाच्या १४व्या वर्षी मला हे समजलं नाही, की आपल्याला आपल्या आयुष्याचं ध्येय सापडलं आहे; पण अर्थात, ते नाही समजलं हे एका अर्थी बरंच झालं होतं, कारण ते ध्येय सुफलित व्हायला पुढे अजून बरीच वर्षे लागली.

असो. तर, सदर सफर सुरू करून दोन दिवस लोटल्यावर, आम्ही एके संध्याकाळी 'ग्रँड कॅन्यन'ला पोहोचलो. तिथल्या एका हॉटेलच्या खोलीमध्ये राहून, दुसऱ्या दिवशी पहाटे ५.३० वाजता 'साऊथ रिम'ला सूर्योदय बघायला गेलो. तोपर्यंत मी या सुप्रसिद्ध खिंडीबद्दल फक्त ऐकून होतो; प्रत्यक्ष पाहण्याचा कधी योग आला नव्हता. म्हणून, मला केवळ तिथला सूर्योदय बघण्यासाठी एवढ्या पहाटे उठून जाण्याचा म्हणावा तेवढा उत्साह नव्हता. माझी सतत कुरबुर सुरू होती : 'जायलाच हवं का? किती थंडी आहे; धड उजाडलंसुद्धा नाहीये.' पण माझ्या कुरकुरण्याकडे कुणी लक्ष दिलं नाही. आपापली पांघरुणं घेऊन आम्ही आमच्या मिनीव्हॅन गाडीमध्ये शिरलो. हॉटेलपासून अवघ्या पाच मिनिटांचा रस्ता. तिथं पोहोचल्यावर, मी गाडीमधून उतरण्याची परत कुरकुर केली. 'काय एवढं वेगळं आहे त्या सूर्योदयात? मी गाडीतूनच बघतो की...' असे विकली डावपेचसुद्धा लढवून बघितले. मग अखेर, बेटीनं मला आमिष दाखवलं. ती म्हणाली, "हे बघ अॅरन, जितक्या पटकन इथून निघशील ना, तितक्या लवकर वरच्या सगळ्यात उत्कृष्ट ठिकाणावरून सूर्योदय बघता येईल. चल पटपट. खरंच बघण्यासारखं दृश्य असतं. चल निघ."

ई-बुक स्वरूपात उपलब्ध

अभिप्राय

जगला कलाटणी देणाऱ्या संहाराच्या वेदना

सोमवार, ६ ऑगस्ट १९४५. सकाळी ८.०५ला 'लिटल बॉय' हिरोशिमाच्या दिशेने झेपावला. हिरोशिमातील हानीचे वृत्त सर्व जपानला कळण्याआधीच ९ ऑगस्ट १९४५ रोजी सकाळी ११ वाजता नागासाकी शहरावर 'फॅट मॅन' हा दुसरा अणुबॉम्ब टाकण्यात आला. दोन्ही हल्ल्यात निरपराध अज्ञातांचा निरंकुश संहार झाला. ६ ऑगस्ट ते ९ ऑगस्टपर्यंतच्या कालावधीत हिरोशिमा व नागासाकीतील प्रत्यक्ष घटनांचा अभ्यास करून क्रेग कोली यांनी पुस्तक लिहिले. क्रेग कोली हे ऑस्ट्रेलियन दूरचित्रवाणी निर्माता व दिग्दर्शक आहेत.

दैनंदिन व्यवहारात मग्न असणाऱ्या यामागुची, निशिओका, ताकिगावा, मित्स्यु, सातोषी नाकामुरा, फादर तमाया, फादर सायमन, डॉ. नागाई, डॉ. आकिझुकी, युद्धकैदी मॅकग्रथ-कर, चीक या व अशा असंख्य लोकांना या स्फोटांचा चटका बसला. असंख्य जीव गमावले तर अनेकांनी मरणयातना भोगल्या. जवळजवळ एक लाख लोक मरण पावले. प्रत्यक्षदर्शींच्या मुलाखती, डायऱ्या, पत्र यांच्या आधारे क्रेग कोली यांनी ही ऐतिहासिक सत्यकथा अनेक पातळ्यांवर लिहून त्या भयंकर दिवसांचे यथार्थ चित्रण केले आहे. लेखकाने अनेक व्यक्तीरेखा खूप समरसतेने उभ्या केल्या आहेत. सामान्य लोक नरकयातना भोगत असताना जगाच्या पटावरील अमेरिकन, रशियन व इतर नेते मात्र एकमेकांवर कुरघोडी करण्यात मग्न होते. अनुवादक डॉ. जयश्री गोडसे यांना असे वाटते की, हिरोशिमा स्फोटानंतर जपानने लगेच शरणागती पत्करली असती तर नागासाकी वाचले असते. अमेरिकेच्या अधिकाऱ्यांची वृत्ती, शास्त्रज्ञांची हुशारी अशी

संहारक शस्त्र तयार करण्यासाठी वापरली गेली आणि मानवतेला लाजवणारी घटना घडली. मुखपृष्ठावरील मशरूम आकाराचा ढग, चेहऱ्यावर साकळलेले दुःख व लाल रंगातील 'नागासाकी' अक्षरे हा अनुभव गडद करतात. जगाला कलाटणी देणाऱ्या संहाराविषयीचे हे पुस्तक आवर्जून वाचावे, संग्रही ठेवावे असे आहे.

-सुनीता भागवत

मिळून साऱ्याजणी, जुलै २०१९

नागासाकी लेखक : क्रेग कोली । अनु. : डॉ. जयश्री गोडसे
पृष्ठे : ३६० । मूल्य : ४००/-रु.

जगात गाजलेली अनमोल डायरी

महायुद्धात मानवी जीवन किती कवडीमोल होतं, वांशिक वर्चस्वाच्या खोट्या कल्पनेपायी इतरांचा छळ करण्यास माणूस कसा प्रवृत्त होतो, याचं प्रत्ययकारी चित्रण 'डायरी ऑफ अॅन फ्रॅंक'मध्ये वाचून मन सुन्न होतं. १९४२ ते १९४४ अशी दोन वर्षे अॅन फ्रॅंक या १३वर्षीय बालिकेला ना शाळा, ना मैत्रिणी अशा परिस्थितीत एका गुप्त ठिकाणी अज्ञातवासात राहावं लागलं. तेव्हा मनातील कोंडलेल्या भावभावनांना कोणताही आडपडदा न ठेवता वाट मोकळी करून देण्यासाठी, तिनं डायरी लिहायला सुरुवात केली. १२ जून १९४२ ते १ ऑगस्ट १९४४ पर्यंत तिनं रोजनिशी लिहिली.

सुरुवातीला तिनं शाळेतल्या मित्रमैत्रिणींविषयी आठवून आठवून लिहिलं. नंतर ओघातच गुप्त निवासात राहणाऱ्यांच्या स्वभावाविषयी, त्यांना मदत करणाऱ्यांविषयी, तिचे आई-वडील, बहीण मारगॉट या कुटुंबीयांविषयी, त्यांचे स्वभावविशेष, सवयी, तसंच बाहेरच्या युद्धजन्य परिस्थितीविषयी ती लिहीत होती. गुप्त निवासात आल्यापासून हितगुज सांगावं, अशी कोणी मैत्रीण नाही म्हणून या रोजनिशीलाच मैत्रीण समजून तिचं नाव तिनं 'किटी' ठेवलं. दबलेल्या भावनांना वाट मोकळी करून देण्यासाठी 'प्रियतम किटी' संबोधून ती लिहू लागली.

दुसऱ्या महायुद्धाच्या काळात ज्यू लोकांचा छळ झाला. त्यामुळे बालपणी फुलपाखरी आयुष्य जगणाऱ्या अॅन फ्रॅंकला अचानक नाझींच्या छळकथांना सामोरं जावं लागतं. अॅन फ्रॅंकचे कुटुंबीय, व्हॅनडॅन कुटुंबीय नाझी भस्मासुरापासून दूर पळत एका इमारतीत लपूनछपून राहू लागतात. सर्व बाजूंनी बंदिस्त, पडद्यांनी झाकलेल्या खिडक्या, दबकून बोलणं, शाळा सवंगडी दुरावलेले... बाहेरच्या जगाशी पूर्णपणे तुटलेला संपर्क, बरोबर आणलेल्या पुस्तकांच्या वाचनाविषयी दुसरा काहीही विरंगुळा नाही... साधी बेल वाजली तरी आपल्याला पकडायलाच आले आहेत ही धास्ती. अशा प्रकारचं जगणं वाट्याला आलं. काहींना सहानुभूती वाटली, मदत करावीशी वाटली तरी ते करू शकत नाहीत; कारण ही बातमी कळली तर जर्मन लोक मदतकर्त्यांना जबर शिक्षा करत.

अशा धास्तावलेल्या परिस्थितीत या मंडळींनी दोन वर्षं काढली. ४ ऑगस्ट १९४४ रोजी ही मंडळी पकडली गेली आणि जर्मन छळछावणीत त्यांची रवानगी झाली. त्यातून काही दिवसांतच अॅनचे वडील आटो फ्रॅंक कसेबसे वाचले. १९५३पर्यंत ते अॅमस्टरडॅममध्ये राहिले. १९५३नंतर ते त्यांच्या बहिणीकडे स्वित्झर्लंडमधील बॅसेल या गावी राहिले. १९ ऑगस्ट १९८० रोजी ते वारले. त्या अगोदरच त्यांनी अॅनची डायरी प्रकाशित केली होती. ४ ऑगस्ट १९४४ रोजी गुप्त निवासात लपून राहिलेल्या लोकांना पकडण्यात आलं. मिएफ गाइस व बेप व्हायस्कुइज्ल या दोन सेक्रेटरींना अॅनच्या रोजनिशीचे कागद जमिनीवर विखुरलेले सापडले. मिएफनं ते सर्व गोळा करून सुरक्षित ठेवले. युद्धसमाप्तीनंतर अॅन वारल्याचं तिला कळलं, तेव्हा तिनं ते कागद अॅनचे वडील आटो फ्रॅंक यांच्या स्वाधीन केले आणि त्यांनी ही रोजनिशी १९४७मध्ये प्रकाशित केली. जागतिक साहित्यविश्वात एक अनमोल लेणं असलेल्या या डायरीच्या आतापर्यंत लाखो प्रती खपल्या आहेत.

- मंगला गोखले

झी मराठी दिशा - १३-१९ जुलै २०१९

डायरी ऑफ अॅन फ्रॅंक, लेखिका : क्रेग कोली ।

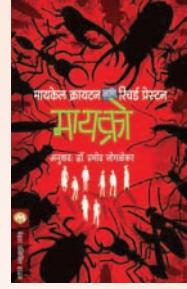
अनु. : मंगला निगुडकर

पृष्ठे : २७६। मूल्य : २२०/-रु.

विद्यार्थ्यांची चित्तरारक कहाणी

आपल्याकडे एखाद्या विशिष्ट वर्गाला गृहीत धरून पुस्तके लिहिण्याचे प्रमाण तसे विरळच आहे; पण इतर देशांत अशा प्रकारचे साहित्य विपुल प्रमाणात लिहिले जाते आणि विशेष म्हणजे या लिखाणाला जगभरात प्रसिद्धी मिळते. जास्तीत जास्त भाषांमध्ये या पुस्तकाचे अनुवाद होतात. अशाच प्रकारची 'मायक्रो' नावाची मायकेल क्रायटन आणि रिचर्ड प्रेस्टन या इंग्रजी लेखकांनी लिहिलेली कादंबरी. त्याचा मराठीत अनुवाद डॉ. प्रमोद जोगळेकर यांनी केला आहे. या कादंबरीचे कथानक हे केम्ब्रिज, मॅसॅच्युसेट्स येथील सात पदवीधारक विद्यार्थ्यांच्या भोवती फिरणारे आहे. या विद्यार्थ्यांना वैज्ञानिक जगातली विलक्षण भरारी पाहायला मिळते; पण त्याचबरोबर या मुलांचा साक्षात मृत्यूच्या कक्षेत प्रवेश होताना हवाईच्या घनदाट अरण्याशी संबंध येतो आणि तिथे त्यांना आक्रमक मानवी हितसंबंधावर मात करून जगण्यासाठी निसर्गाच्याच विघातक शक्तीचा वापर करावा लागतो, त्याचे वास्तववादी चित्रण या कादंबरीत केले गेले आहे. अंगावर शहारा आणणारी ही कादंबरी आहे.

दैनिक लोकमत २१-७-२०१९

मायक्रो लेखक : मायकेल क्रायटन आणि रिचर्ड प्रेस्टन

अनु. : डॉ. प्रमोद जोगळेकर

पृष्ठे : ३७६ | मूल्य : ४५०/-रु.

सुप्रिया वकील अनुवादित पुस्तकांवरील अभिप्राय

Hello mam!

Five point someone, one night @ the call center, the three mistakes of my life... books translated by you was awesome mam. I just love it.

- रोहिणी लोंढे

नवं कोरं

वडाच्या झाडाखाली आणि इतर कथा

आर. के. नारायण । अनुवाद : नंदिनी देशमुख

एक बंडखोर तरुण त्याच्या आई-वडिलांनी त्याच्या लहानपणी पूर्वापार कुठल्यातरी देवळात जाऊन केलेला जुना नवस फेडण्याचा आदर करण्याऐवजी त्यांना नकार देतो...

एक चलाख, चुणचुणीत दिसणारा तरुण मुलगा सगळ्यांवर छाप पाडून विश्वास संपादन करतो आणि नंतर एका दुकानदाराचे दिवाळे काढतो...

एक शिक्षक पालकांनी लाडावलेल्या लहान मुलाकडून अभ्यास करून घ्यायला येतो, पण तो मुलगा त्या शिक्षकाला अजिबात दाद न देता दुसऱ्याच गोष्टीत भरकटत ठेवतो...

खुसखुशीत विनोदाची फोडणी असणाऱ्या आणि भोवतालाशी घट्ट वीण सांगणाऱ्या मालगुडीस्टाइल रम्य कथांचा संग्रह 'वडाच्या झाडाखाली आणि इतर कथा.'

कॉर्पोरेटला रामराम, शेतीला सलाम

वेंकट अय्यर । अनुवाद : दीपक कुळकर्णी

मुंबईतलं धकाधकीचं आयुष्य...अन् आयटीतील सहा आकडी पगाराची नोकरी...एकीकडे प्रलोभन तर दुसरीकडं तणावाचा कहर..या सगळ्यालाच रामराम ठोकण्याचा वेंकट अय्यर यांनी धाडसी निर्णय घेतला. शेतीतलं गमभनही माहिती नसताना त्यांनी काळ्या मातीतली आद्याक्षरं गिरवायला सुरुवात केली. आणि त्यातून साकारली समकालीन जगण्याला अत्यावश्यक असणारी एक प्रेरणादायी कहाणी...

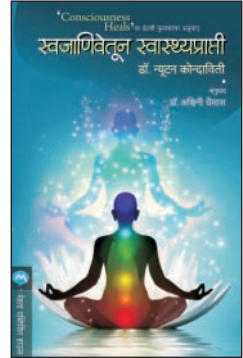
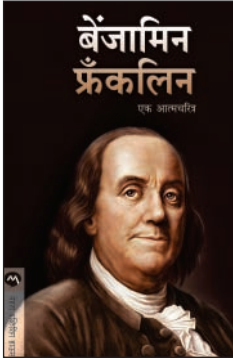
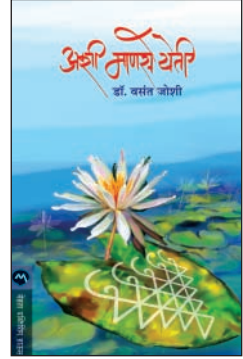
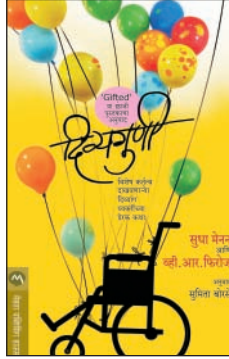
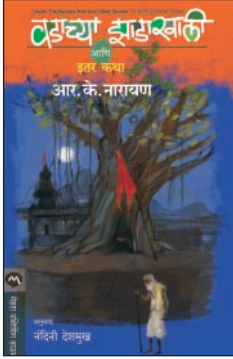
अखिल भारतीय मराठी प्रकाशक संघातर्फे नुकतंच एका चर्चासत्राचं आयोजन करण्यात आलं होतं. त्या प्रसंगी दीपप्रज्वलन करताना अनिल मेहता.

चर्चासत्रात 'पुस्तकविक्री' विषयावर आपले विचार मांडताना सुनील मेहता.

आवर्जून वाचावे

मेहता मराठी ग्रंथजगत

१९४१, सदाशिव पेठ, माडीवाले कॉलनी, बाजीराव रोड,
टेलिफोन भवन समोर, पुणे-३०. फोन-०२० २४४७६९२४

प्रति,
_____
_____
_____